DUKE
UNIVERSITY
LIBRARY

Treasure Room

HVMILITAS

FABVLAE CENTVM EX ANTIQVIS AVCTORIBVS DELECTAE

ET

A GABRIELE FAERNO CREMONENSI CARMINIBVS EXPLICATAE

ROMAE VINCENTIVS LVCHINVS EXCVDEB.

Tr. R.
879.1
F148B

CAROLO BORROMÆO, S. R. E. PRESBYTERO CARD. AMPLISS.

Siluius Antonianus S. D.

QVANTA *in puerorum inſtitutione, & diſciplina cum priuatim a parentibus, tum a magiſtratibus publice, cura & diligentia adhibenda ſit, Carole Cardinalis ampliſſime, ueterum Philoſophorum libri nobis indicio eſſe poſſunt. in quibus quamplurima, quæ ad puerilem educationem pertinent, grauiter & copioſe explicata ſunt. neque, ut arbitror, iniuria. magna eſt enim principij uis; multumque adeo omni in re intereſt, quodnam potiſſimum exordium ſumpſerit. nam quemadmodum ex minutiſſimo ſemine tantas arbores gigni, & procreari cernimus: item in homine accidit, ut, quæ ab ineunte ætate quaſi quædam ſemina uirtutum aut uitiorum animo exceperit, ea tamquam fibris primum, & radicibus quibuſdam inhæreant, deinde ſenſim adulta ad extremum latiſſime diffundantur. Quocirca ſumma uigilantia opus eſt; dandaq. opera ut tenera illa ætas, quæ molliſſimæ ceræ perſimilis, ad artificis arbitrium facile fingi, & commutari poteſt, liberalibus ſtudijs, bonisq. moribus imbuatur. quod ſi nutrices in puerorum infantium corpore formando, & componendo multum laborare animaduertimus, ne quod membrum diſtortum ſit, ne ue immoderatius productum, aut contractum: quanto id accuratius in animo, dum adhuc mollis, ut ita dicam, & flexibilis eſt, ſeruari debet? cum præſertim illius admirabilis pulchritudo non ad ornatum ſolum, ſed multo magis ad ſingularem utilitatem nobis a natura donata ſit? nam & nos ipſos beatos reddit, &, quod mirum eſt, ſuo decore alios quoque formoſos efficit, ac ſæpiſſime a parentibus in filios deriuatur, plerumque etiam longa nepotum ſerie propagari ſolet. hinc illud apud grauiſſimum poetam, & optimum auctorem:*

Fortes creantur fortibus, & bonis:
Eſt in iuuencis, eſt in equis patrum
Virtus, nec imbellem feroces
Progenerant aquilæ columbam.

Ceterum ſiquis cum eo puero, qui ad uirtutem informari debeat, grauiſſimis præceptis ex intima philoſophia uti uelit: næ is fruſtra laborem ſuſcipiet, multoq. aliter euenire, atque ipſe exiſtimat, uſu doctus intelliget. pueri enim propter ætatis imbecillitatem ab huiuſmodi ſtudijs abhorrent, niſi delecta-

427478

tione aliqua, & iucunditate alliciantur. quocirca medicorum morem imitari oportet, qui poculi os melle inficiunt, ut infantes dulcedine capti, amaram potionem cupide abſorbeant. hac de cauſa duo illi ſummi uiri, & philoſophorum facile principes, Plato, & Ariſtoteles, alter in ſecundo dialogo de rep. alter uero in ſeptimo politico, pueros fictis illis feſtiuisq. narrationibus, quas fabulas appellamus, inſtrui debere memoriæ tradiderunt. Neque tamen inconſulte, ac temere, omnes anicularum fabellæ pueris narrandæ ſunt: ſed magnus delectus adhibendus, nimirum ut ea tantum audiant, quæ illorum animos ad laborem excitent, &, gloriæ facibus admotis, ad uirtutis ſtudium incendant. nam ſicut illæ umbratiles pugnæ, quibus tirones exercentur, ueri certaminis ſimulacra, & imagines ſunt: ita puerorum luſiones res graues, & ſerias imitari debent. quod ſane apologi optime præſtant. lupos enim, & uulpeculas, nec non arbores, aut etiam res inanimatas, inter ſe colloquentes, & tamquam in aliqua rep. uarijs muneribus fungentes, ſenatum conuocantes, magiſtratus gerentes, de bello, & pace deliberantes inducere, quid aliud eſt, quam hominum mores mirifice effingere? & expreſſam quotidianæ uitæ imaginem, tamquam in aliqua tabula depictam, nobis ante oculos proponere? Quæ cum ita ſe habeant, Cardinalis præſtantiſſime; profecto optime de hominum uita Gabriel Faernus, uir doctus, & innocens, meritus eſt. is enim ex Aeſopo, egregio, & antiquiſſimo auctore, plurimas fabulas, nonnullas etiam ex diuerſis Græcis, & Latinis ſcriptoribus excerptas, carminibus elegantiſſimis explicauit, non ut interpres uerba, ſed ut poeta ſententias, uim, acumen, leporem illum exprimens. hac ratione factum, ut, quod antea ipſum per ſe iucundum & ſuaue erat, nunc uerſibus exornatum longe ſuauiſſimum ſit. etenim mira quædam eſt in carminibus uoluptas, & delectatio; mirificeq. omnes homines eorum ſuauitate capiuntur: quandoquidem ipſa natura ad numerum, & harmoniam procliues, ac propenſi uidemur. Huc accedit, quod puerorum utilitati multo magis conſultum eſt. neque enim hæc audire, aut perlegere ſatis eſt, niſi in memoria penitus inſideant, atque in illo rerum omnium theſauro ita recondita ſint, ut, cum opus fuerit, facile depromi poſſint. facilius autem carmina, quam ſolutam orationem, memoria retineri quis ignorat? nam uerſus numeros, & modos habent, quibus tamquam certis limitibus definiuntur. Nec uero, mihi quidem ut uidetur, ſolis pueris hic Faerni labor utilis: quippe & poetis, & oratoribus, ceterisque omnibus, qui in rep. uerſari uolunt, harum rerum cognitio plurimum prodeſt. nam, ut poeſim omittam, quæ tota apologis, & fabellis condita eſt; quotus quisque eſt, qui ignoret, illas oratori ad perſuadendum magno eſſe adiumento? nam ſæpe dicendum eſt apud homines rudes, & imperitos, qui quidem ingenij acie non ita

acri

acri, & acuta, ſed paulo hebetiore ſunt. itaque ſi rationibus diligenter con quiſitis, aliqua de re accurate argumentari & diſſerere uelimus; auditorum animos neque docere ſatis, neque delectare, & permouere umquam licebit. utendum igitur exemplis, & apologis, quibus maxime homines duci & delectari ſolent. quamquam præſtant exemplis apologi, eo quod res geſtas præteritorum temporum, noſtris ſimiles inuenire, non ſemper in promptu eſt; fingere autem, ingenioſo præſertim, & acuto, facillimum. Adde, quod celerius, & nullo fere labore, quæ ab oratore dicuntur, audientes percipiunt. nam fabulæ cum a ſimilibus, & paribus, tum etiam a notiſſimis, & ſingulis ducuntur. at quæ in argumentationibus ad concludendum aſſumimus, uniuerſa ſunt, & minus cognita. Sed cum ſit mortalium uita curis & moleſtijs referta; liceatq. aliquando nos occupationibus relaxare, & quaſi mitigare illam animi triſtitiam riſu & iocis: quinam obſecro ludus libero homine dignior inueniri poteſt? quæ ſuauior requies? quæ utilior oblectatio? nam eodem tempore mentem, defatigatam curis, ſalibus & urbanis facetijs reficimus, ac recreamus; multaq. interim ediſcimus, quæ in hac ciuili uita, hominumq. communione, multis in rebus magno nobis uſui eſſe poſſunt. Quamobrem omnes boni, ut opinor, uiri doctiſſimi ſtudium, & laborem ualde probabunt, magnasq. in primis gratias PIO IIII. Pont. Max. auunculo tuo, & agent, & habebunt, cuius liberalitate ad hæc ſtudia Faernus uehementer incitatus eſt. ipſe enim cum adhuc Cardinalis eſſet, qui illius perpetuus eſt erga probos & litteratos uiros amor, humanitate & beneuolentia hominem complexus, in fidem & clientelam ſuam recepit, ſic, ut ei Faernus ob doctrinam, & ſpectatos mores intimus & cariſſimus ſemper fuerit. itaque cum, illo patrono, ſuaui & litterato otio frueretur; nequaquam otioſum tempus traduxit, ſed ad emendandos clariſſimos Latinæ linguæ auctores, nimia uetuſtate, & librariorum negligentia multis maculis inquinatos, ſe totum conuertit. atque in hoc ſcribendi genere ingenium ſuum magna cum laude exercuit: multaq. præclara inchoauit, quædam etiam abſoluit, & perpoliuit. quæ dum in lucem edere cogitat, illum nobis, non mediocri bonorum, ac ſtudioſorum hominũ dolore, mors inſperata præripuit. uerum PIVS ſanctiſſimus, mortui, memoriæ, & hominum utilitati paterna caritate conſulens, ea typis imprimi, & paſſim peruulgari imperauit. Interea hoc opus, quod iam abſolutum erat, in tuo nomine, Borromæe clariſſime, iure optimo apparebit. nam & Faernum, dum uiueret, præcipue diligebas: & omni liberali doctrina, litterisq. politioribus mirifice delectaris. quamuis enim maximis, & grauiſſimis Chriſtianæ reip. occupationibus ita diſtinearis, ut nullum tempus fere tibi a labore uacet: tamen ingenium tuum, natura præſtans atque excellens, induſtria alere, optimarumq. artium ſtudijs excolere numquam intermittis.

42 74 78

PIVS PAPA IIII.

MOTV proprio &c. Cum, ſicut accepimus, dilectus filius Vincentius Luchinus Bibliopola in Alma Vrbe noſtra commorans, ad communem omnium ſtudioſorum utilitatem, ſua propria impenſa quamplura opera in iure ciuili & canonico & diuerſos libros de Græco, & Latino, in Italicum & alios ſermones, & ecõuerſo translatos, & per Commiſſarios & Inquiſitores approbatos, hactenus non impreſſos, imprimi facere intendat in hac Alma Vrbe, ſiue Venetiis uel Lugduni, aut ubi illa commodius imprimi facere poterit: non mediocres, quin immo maximos ſumptus eum ſubire oporteat atque labores: Dubitatq; ne huiuſmodi opera & libri poſtmodum ab aliis impreſſoribus & Bibliopolis abſque eius licentia imprimantur: quod in maximum eius damnum & præiudicium tenderet: Nos propterea eundem Vincentium ſpecialibus fauoribus & gratiis proſequen. & eius indemnitati conſulere uolentes, motu ſimili eidem Vincentio nequis opera & libros prædicta, neque eorum aliqua per ipſum imprimenda, per decem annos poſt impreſsionem dictorum operum & librorum a quoquam ſine ipſius licentia imprimi, aut uendi, ſeu uenalia teneri poſsint, concedimus & indulgemus: Inhibentes omnibus & ſingulis utriusque ſexus Chriſtifidelibus ubique exiſtentibus, & præſertim Bibliopolis & librorum impreſſoribus etiam Almæ Vrbis noſtræ huiuſmodi ac per uniuerſum terrarum orbem conſtitutis, ſub excommunicationis latæ ſententiæ: in terris uero ſanctæ Romanæ eccleſiæ mediate, uel immediate ſubiectis, etiam quingentorum ducatorum auri, & inſuper amiſsionis librorum pœna, totiens quotiens contrauentum fuerit, ipſo facto & abſque aliqua declaratione incurrenda, pro una eidem Vincentio loco damnorum, & pro alia partibus Cameræ apoſtolicæ applicandis, prout nos ex nunc prout ex tunc applicamus, intra decennium ab impreſsione dictorum operum & librorum reſpectiue computan. dicta opera & libros ſine eiuſdem Vincentii expreſſa licentia dicto decennio durante imprimere, uendere, ſeu uenalia habere, & ad nundinas, ſeu ut uulgo dicitur ferias tranſmittere audeant, uel præſumant: Mandantes uniuerſis uenerabilibus fratribus noſtris Archiepiſcopis, Epiſcopis, eorumq;

rumq; Vicariis in ſpiritualibus generalibus in ſtatu temporali ſanctæ Romanæ eccleſiæ: etiam Legatis & Vicelegatis ſedis apoſtolicæ, & ipſius ſtatus Gubernatoribus, & aliis ad quos ſpectat & pertinet: ut quotiens pro ipſius Vincentii parte fuerint requiſiti, uel eorum aliquis fuerit requiſitus, eidem Vincentio efficacis defenſionis præſidio aſsiſten. præmiſſa ad omnem dicti Vincentii requiſitionem contra inobedientes & rebelles per cenſuras eccleſiaſticas, etiam ſæpius aggrauan. & per alia iuris remedia auctoritate apoſtolica exequãtur, ac inuiolabiliter obſeruari faciant. Volumus autem & apoſtolica auctoritate decernimus, quod præſentis motus proprii tranſumptis & exemplis etiam in ipſis operibus & libris impreſsis, plena & eadem fides prorſus ubique tam in iudicio quam extra habeatur, quæ præſenti originali haberetur: Quodque præſens Motus proprius in acie Campi floræ, & in ualuis Cancellariæ apoſtolicæ huius Almæ Vrbis affigatur, & ibidem per affixionem publicetur: & ſic affixus, & in ipſis operibus & libris pro tempore impreſsis impreſſus, perinde arctet omnes quos tangit, ac ſi eiſdem perſonaliter intimatum foret: Et quod præſentis noſtri motus proprii ſola ſignatura ſufficiat & ubique fidem faciat in iudicio & extra, regula noſtra in contrarium edita non obſtante: Non obſtan. apoſtolicis ac in prouincialibus & ſinodalibus Conciliis editis generalibus uel ſpecialibus conſtitutionibus, & ordinationibus, ſtatutis &c. etiam iuramento &c. roboratis, ceterisq. contrariis quibuſcunque, cum clauſulis oportunis & conſuetis.

Placet motu proprio. I.

OLLÆ DVÆ, ÆNEA, ET FICTILIS.

INita ſocietate aſinus, & leo, ac uulpes,
Venatum iere. cumq. præda iam multa
Facta eſſet, atque hãc tres aſellus in partes
Diuidere iuſſus, ex bono eſſet atque æquo
Partitus; ira leo ſuperbus exarſit:
Miſerumq. diuiſorem atrociter ſane
Doli mali atque iniquitatis accuſans,
Diſcerptum, hianti condidit uorax aluo.
Rictu cruento deinde uerſus ad uulpem,
Vt faceret æquas ſedulo innuit partes.
Ea ferme ab una parte cuncta ſecreuit
Leoni: ab altera id ſibi quod a tanta
Pauxillulum detractione reſtabat.
Tum geſtiens leo, unde, ait, ſoror uulpes
Es diuidundo tam erudita communi?
Aſini calamitas, exitusque lugubris
Me fecit, inquit illa, iureconſultam.

Aliena ſunt pericla cautio noſtra.

ASINVS, ET LVPVS.

CAlcatus aſino clauus, in pede hæſerat:
Quem lupus acuta fretus acie dentium,
Medicum profeſſus, atque pactus præmium,
Extraxit: itaque exigere mercedem inſtitit.
Obuerſus aſinus, grauiter os improuidi
Lupi, atque mediam calce frontem perculit.
Ibi lupus, Iure, inquit, hoc mihi accidit:
Neque enim, coquus qui ſum, agere medicũ debui.

Quam quiſque nouit artem, in hac ſe exerceat.

LEO MENTE CAPTVS, ET CAPREA.

PErcitum atra bile caprea cũ leonem cerneret,
Peruagantem lata cãpi ſpatia ueſanis modis,
O ferarum triſte fatum, dixit, ac miſerrimum:
Nam leo ſi compos animi, non erat ferri potis:
Nunc ubi inſanire cœpit, quam erit atrox, & impotens?

Fulmen eſt, ubi cum poteſtate habitat iracundia.

ASINI DVO.

ASINI duo una forte faciebant iter,
Onuſtus alter ſpongijs, alter ſale.
Cumque hic uadoſo in profluentis tranſitu
Sub prægrauante lapſus eſſet ſarcina;
Contacto aqua ſale, inq. tabem liquidam
Soluto, ab omni liber onere & geſtiens
Euaſit undis. ſpongias alter ferens,
Hoc uiſo, & ipſe ſarcina ſeſe ut ſua
Leuaret, alto ſponte procubuit uado:
Sed ſpongijs aquam uſque combibentibus
Depreſſus, imo merſus hæſit flumine.

Non una agendi ratio cunctis congruit.

FORMICA, ET CICADA.

HIberno exponunt dum frumenta humida ſoli
Formicæ, confecta fame, & moribũda cicada
Auxilium rebus ſupplex orabat egenis.
Hanc formica anus, & multo uſu docta rogauit,
Quid rerum æſtate egiſſet: cumq. illa, ſonoro
Se membranarum pulſu, & crepitantibus alis,
Diceret æſtiuos hominum leniſſe labores;
Formica excipiens, Si tunc, inquit, ceciniſti
Imprudens animi, uacuo nunc corpore ſalta.

Ætatis dum uer agitur, tum conſule brumæ.

TVRDI.

EX maximo cum forte turdorum globo,
Ad præcoces uindemias qui Galliæ
Togatæ etruſcis deuolarant montibus,
Exigua ſane pars reuertiſſent domum,
Sed hi ſagina craſſi, obeſi, prægraues;
Hos conſpicati qui domi remanſerant,
Liuore tacti, ſe ſuamq. peſſimam
Cœpere ſortem conqueri, quod cum ijs ſimul
Ad tam beatas non profecti eſſent dapes.
Quibus unus ex ijs, qui reuerſi erant, ait:
O inſcientes, atque rerum improuidi,
An non uidetis, ex quot ante millibus,
Qui exiueramus ſpe ſaginæ, & crapulæ,
Ad quam redacti paucitatem nunc ſumus?
Fœdo exitu deſideratis ceteris,
Captis, necatis, ſub corona uenditis.
Quod ſi miſerias, ſi pericla, ſi metus,
Si cuncta, quæ nos, qui ſuperſumus, mala
Pertulimus, æſtimetis, & caſus graues:
Næ hæc ſtulta uobis iam libido fugerit,
Externa conquiſitum eundi pabula.

Paucos beauit aula, plures perdidit:
Sed & hos quoque ipſos, quos beauit, perdidit.

SVS, ET CANIS.

MAgna inuicem contentione exarſerant
Sus, & canis; magnamq. uoce diſſona
Rixam ciebant, atque acerba iurgia.
Tandem ſuperbis exacerbatus minis
Sus, Per Venerem, ait, ſi mihi perrexeris
Moleſtus eſſe, dente te transfodero.
Tum canis amaris ſalibus aſpergens ſuem,
Bene, inquit, atque appoſite eam iuras deam,
Quæ te odit adeo, ut, qui ex tua impuriſſima
Carne ederit, eum illa arceat templo ſuo.
Immo potes, ſus inquit, hinc dignoſcere,
Quam diligat me diua, quæ hunc, qui læſerit
Me, quiq. carnes dente uiolarit meas,
Eum ut profanum nolit ad ſe admittere.

Prudens uir ea, quæ exprobrat aduerſarius,
Ipſe in ſuam torquere nouit gloriam.

SENEX, ET MORS.

LIgnatū egreſſus nemoroſi ad culmina montis,
Confecto ſub faſce ſenex ſeſe inde ferebat:
Cumq. labore uiæ, atque iniuſto pōdere preſſus
Abieciſſet onus, ſolis deprenſus in aruis
Mortem implorabat, mortem ſæpe ore ciebat.
Ecce autem huic diræ ſpecies ſe pallida mortis
Obtulit, &, ſi quid uellet, præſto eſſe profeſſa eſt.
Ille metu ſudans, atque in contraria uerſus
Vota, Iuua me, inquit, tergo hūc imponere faſcem.

Multi abſentē audent mortem contēnere, quæ mox
Terret eos, ueris repræſentata periclis.

MERGVS, RVBVS, VESPERTILIO.

MErcaturæ olim ſocij, uaſa ænea mergus,
Veſtimēta rubus, argentū fœnore ſumptum
Beſtia, quæ mures inter uolucresq. locatur,
Contulerant; atque his onerata mercibus alno,
Vela dabant læti minuente pericula lucro:
Cum ſubito miſeros immanis adorta procella
Vorticibus rapidis nauim cum mercibus hauſit.
Ipſi udi, atque inopes, uix fluctibus euaſerunt.
Ex illo mergus ſpumoſa ad litora ſeruat,
Si qua unda allidens, ſua reddat ab æquore uaſa.
Obuia ueſtimenta rubus per rura uagantum,
Si ſua forte recognoſcat, ſcabro ungue retentat.
At ueſpertilio, longo quæ tempore debet
Argenti ſummam, ſpatijs fœnebribus auctam,
Luce appellari metuens, clam nocte uagatur.

Sponte reuertuntur uitia intermiſſa; malæq.
Inuitos aufert nos conſuetudinis æſtus.

CORNIX, ET CANIS.

Cornix Mineruæ ſacrificans epulis canem
Conuiuam adhibuit. ille amice eam monens,
O bona quid opus eſt tam tibi iratæ deæ
Te ſacra facere? perdis, inquit, uictimas.
Abiecit illa te, & peculiaribus
Omnem fidem abrogauit augurijs tuis.
Tu cetera ex hoc conijce, & dijudica.
Tum magnum ab alto corde agens ſuſpirium
Cornix, Scio, inquit, quæ refers de odio deæ:
Ego tamen neutiquam animum deſpondeo:
Quin potius id ago, ut ſacrificando, & munera
Crebro offerendo, mitigem iratam deam,
Offenſionemq. obſequela leniam.

Qui uincere aduerſarium ex tuto cupit,
Beneficijs & gratia certet bona.

CORVVS, ET MATER.

DEſtitutus coruus æger mortis in periculo,
Anxius matrem rogabat, ut ſalute pro ſua
Vota dijs concepta ſupplex, & preces effun-
deret.
Nate mi quid uota pro te, mater inquit, proderũt,
Qui tibi omnes reddidiſti ſemper infenſos deos?
Nam quis, obſecro, eſt eorum, cuius ex altaribus
Exta tu non inuolaris, ſacra non turbaueris?

Impotenter qui nocere ceteris aſſueuerit,
Nullus illum ſubleuatum in rebus aduerſis uolet.

MVSCA.

IN carnium ollam muſca quondam decidit:
Vbi cum cibo potuq. diſtenta, ac madens,
Paulatim in alto iure ſeſe cerneret
Peſſum ire, mortemq. imminere iam ſibi,
Interrito, atque compoſito animo oppetens,
Ego tantum, ait, bibi, & comedi, & laui, ut hunc
Satura exitum ferre haud moleſte debeam.

Id, quod neceſſe eſt, fer, boniq. conſule.

RVSTICVS, ET EQVES.

VEnalem tergo leporem cum ferret ad urbem
Ruſticus, inſerto uincta inter crura bacillo,
Obuius huic eques, empturi ſub imagine ſumpſit,
Librauitq. manu leporem; quantique, rogauit:
Protinus & uafram referens per rura rapinam
Admiſſo diſceſſit equo. cui ruſticus, heus tu,
Inquit, eum dono leporem tibi: ueſcere gratis,
Veſcere læto animo, & memori donantis amici.

Ridicule hæc homines, nequeunt quæ uēdere, donāt.

EQVVS, ET ASINVS.

EQuus, atque aſellus, ſeruientes uni hero,
Vterque propria onuſtus ibat ſarcina:
Sed aſellus adeo iam grauabatur ſua,
Vt cogeretur partis alicuius ſibi
Supplex leuamen ab ſodali expoſcere:
Quo denegante, præ labore concidens
Miſer ſupremum aſellus egit halitum.
Tum uero, ut aſini ſarcina, & corium inſuper
Equo ad priorem ſarcinam ſunt addita,
Miſerum ille ſe uocabat, atque perditum:
Nam qui leuare contubernalem meum
Parte oneris, inquit, nolui, nunc omnia
Geſto, atque corium, tertiæ inſtar ſarcinæ.

Si tenuiorem iuuerit potentior,
Vtrique melius fuerit, & prolixius.

VVLPES, ET ERINACEVS.

TRanarat alti fluminis uulpes uadum:
Sed ripa in ipſa, & udo aquarum margine,
Voraginoſo crura defigens luto,
Muſcarum acuto obnoxia hæſit morſui.
Quam deſtitutæ uulpis ærumnam dolens,
Qui forte eo deuenerat erinaceus,
Amanter atque ſedulo officium ſuum,
Si qua in re eam iuuare poſſet, obtulit.
Atque adeo, quando eripere te iſtinc non queo,
Vis, inquit, iſtas ut abigam muſcas tibi,
Quæ te exedunt? minime, ait illa, gentium:
Nam ſi hæ recedant, quæ repletæ ac turgidæ
Non admodum nocere iam nobis queunt,
Aliæ ilico ſucceſſerint famelicæ,
Quæ relliquum omnem ſanguinem exſugant mihi.

Qui res nouari, & regna mutari expetunt,
Quid aliud hi, quam maius accerſunt malum?

LEO, ET VVLPES.

HOrrenda primum cum leonis efferi
Aſpexit ora, præ metu uulpes fere
Animam reliquit: uiſo eo rurſum obuio,
Timuit quidem illa, ſed minus multo tamen:
Denique datum in conſpectum eum iam tertio,
Contempſit adeo, ut non adire ſit modo,
Sed alloqui quoque auſa familiariter.

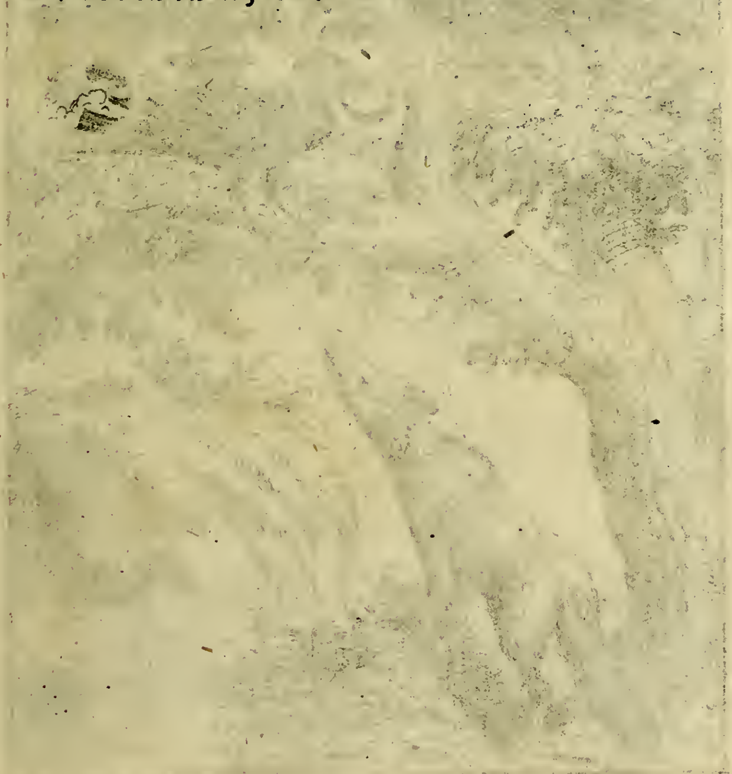
Quæ terribilia ſunt ab inſolentia,
Ea reddit aſſuetudo blanda, & mollia.

VVLPES, ET VVA.

VVlpes eſuriens, alta de uite racemos
Pendentes nulla cum prenſare arte ualeret,
Nec pedibus tantũ, aut agili ſe tollere ſaltu,
Re infecta abſcedens, hæc ſecum; Age deſine, dixit,
Immatura uua eſt, guſtuq. inſuauis acerbo.

Conſueuere homines, euentu ſi qua ſiniſtro
Vota cadunt, iis ſeſe alienos uelle uideri.

CORVVS, ET VVLPES.

INſedit altæ coruus olim quercui,
Roſtro rapaci caſei fruſtum tenens:
Quem uafra blando aggreſſa ſic uulpes dolo eſt:
Quam pulchrã auem, quam ſplendide cultã intuor
Pennis decoris, atque uerſicoloribus:
Salue, inquit, o generoſa: quod ſi prædita
Cantu fuiſſes, ſummi eras ales Iouis.
His ille magnæ inductus in ſpem gloriæ,
Cantu indecoro rauca ſoluit guttura.
Tum uerſipellis decidente caſeo
Vulpes potita, Corue tu, inquit, omnia
Habes abunde; mente dumtaxat cares.

Qui coram in os te laudat, inſidias ſtruit:
Qui laude ficta ducitur, cor non habet.

DIES FESTVS, ET PROFESTVS.

FEſtum in diem profeſtus inſurrexerat,
Odioſa magno probra clamore ingerens:
Quid te, inquit, ignaue eſſe tandem exiſtimas,
Qui tam otioſe, delicatam, ac ſplendidam,
Sine opere, ſine labore, uitam ductites,
Sudore parta prodigens meo bona?
Olli renidens leniter feſtus dies,
Et merito alis, ait, ſortis auctorem tuæ:
Etenim quid eſſes ſtulte ſine me? nam, niſi
Ego feſtus eſſem, tu profeſtus non fores.

Ordo optimatum, plebis haud dubie eſt ſalus.

PAVO, ET MONEDVLA.

REGI creando cum comitia auium forent,
Blando petebat pauo prenſans ambitu,
Suas opes, ſuamq. pulchritudinem
Iactans, & admirandum honorem corporis:
Et iam prope una mente centuriæ alitum
In gratiam pauonis inclinauerant:
Suffragia inhibens cum monedula, Heus tu, ait,
Formoſe, ſi, te rege, nos aquila impetat,
Quo pacto opem ferre, aut tueri nos putes?

In deligendo rege, multo impenſius
Animi bona ſpectanda ſunt, quam corporis.

CERVVS, ET HINVLVS.

CEruo hinulus olim filius dixit patri:
Et maior es tu canibus, & uelocior,
Et ardua alacri fronte geſtas cornua:
Cur ergo, quæſo, tam times eos pater?
Cui ceruus, Hæc, quæ de me, ait, fili refers,
Sunt uera fateor: multa nobis contulit
Natura, multis prouida inſtruxit bonis:
Sed ego latratum canis ubi primum audio,
Tum, ui abdita quadam, in pauorē, & in fugam
Agor, inq. pedibus omne præſidium eſt mihi.

Timidi & fugacis ingeni qui ſunt, eos
Nulla arma, nulla texerint ſat mœnia.

CORVVS, ET SERPENS.

SErpentem aprico conſpicatus in loco
Somno grauatum coruus, eſcam quæritans
Allapſus, uncis occuparat unguibus:
Cumq. ille uertens ſe, inq. girum colligens
Hunc dente perculiſſet irritabili;
Moribundus & flens coruus, En cuiuſmodi
Reperi lucrum, inquit, quo miſer me perdidi.

Infauſta multis ſunt ſua ipſorum lucra.

CYGNVS, ET ANSER.

DVAS opima cors alebat alites,
Cygnum, anſeremq. candidum;
Vt ille dulce ferret auribus melos,
At hic obeſa uiſcera
Gulæ exhiberet. ergo ut hunc hero in cibum
Parare iuſſus eſt coquus,
Loco anſeris cygnum inſcius prehenderat,
Colore falſus alitum.
At ille funus, ut ſolent cygni, in ſuum
Suaue carmen ordiens,
Ita agnitus, grauiq. mortis impiæ
Solutus eſt periculo.

Pericla ſæpe, ſæpe proximam necem
Repellit eloquentia.

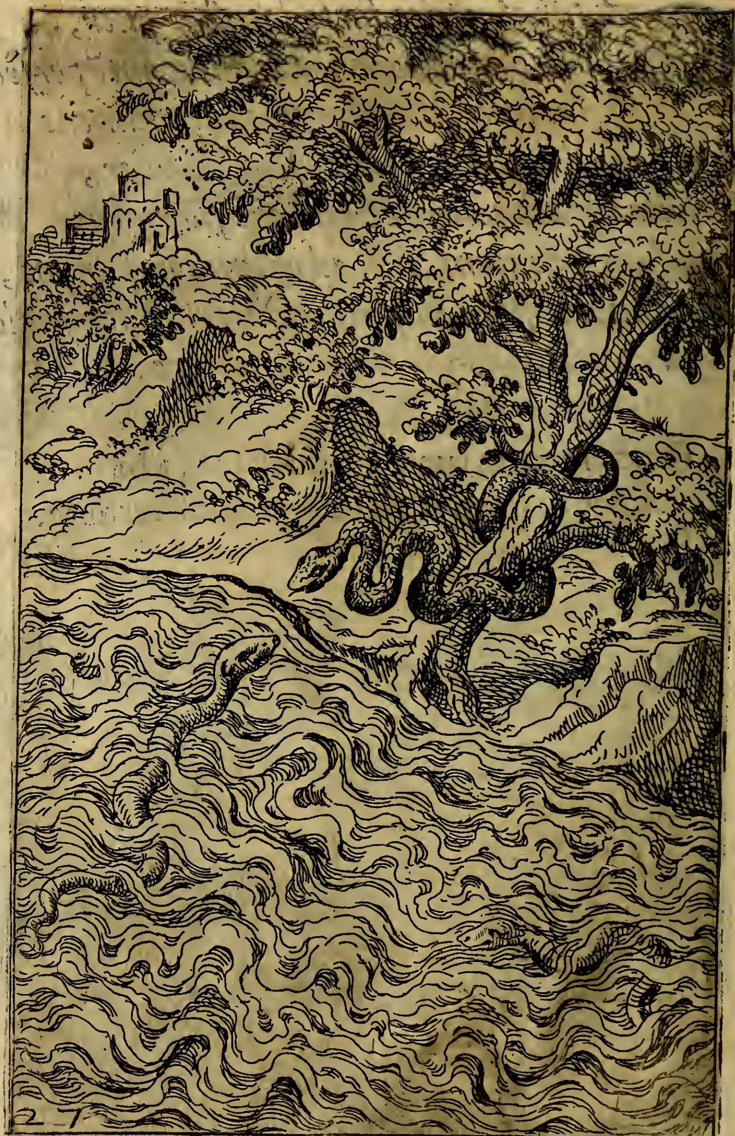
PVER, ET SCORPIVS.

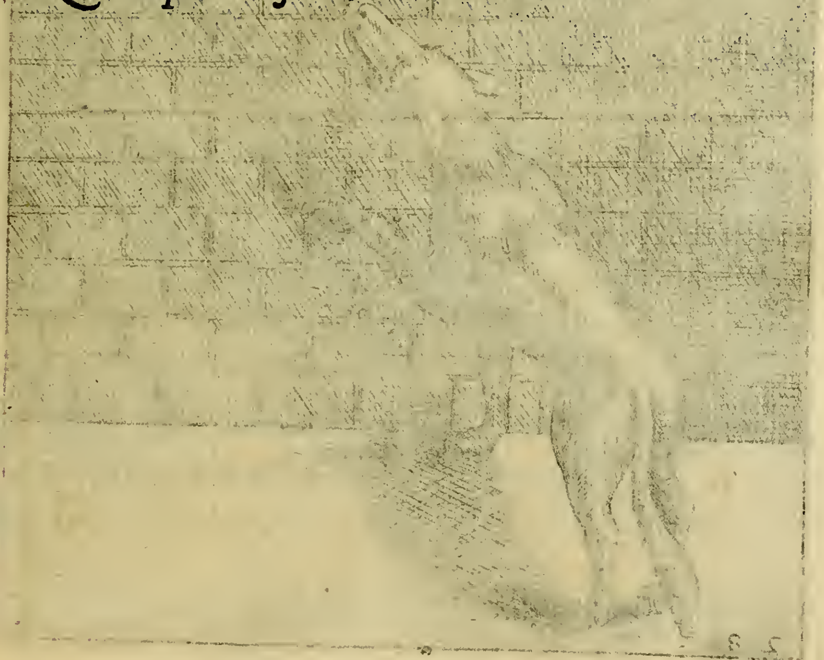
Captabat agiles forte locuſtas puer,
Modo hanc, modo illam ſaltitantē perſequēs.
Quas inter atro ſcorpius uiro tumens
Errabat. hunc locuſtam opinatus puer,
Dextram admouere cœpit. ille ſubrigens
Caudam minacem, ſeq. ad ictum comparans,
Manum abſtine, inquit, inſciens: aliter malo
Cogere ueras quoque locuſtas mittere.

Tunc ciuitates ruere conſuerunt, ubi
Nequeunt probos ab improbis diſcernere.

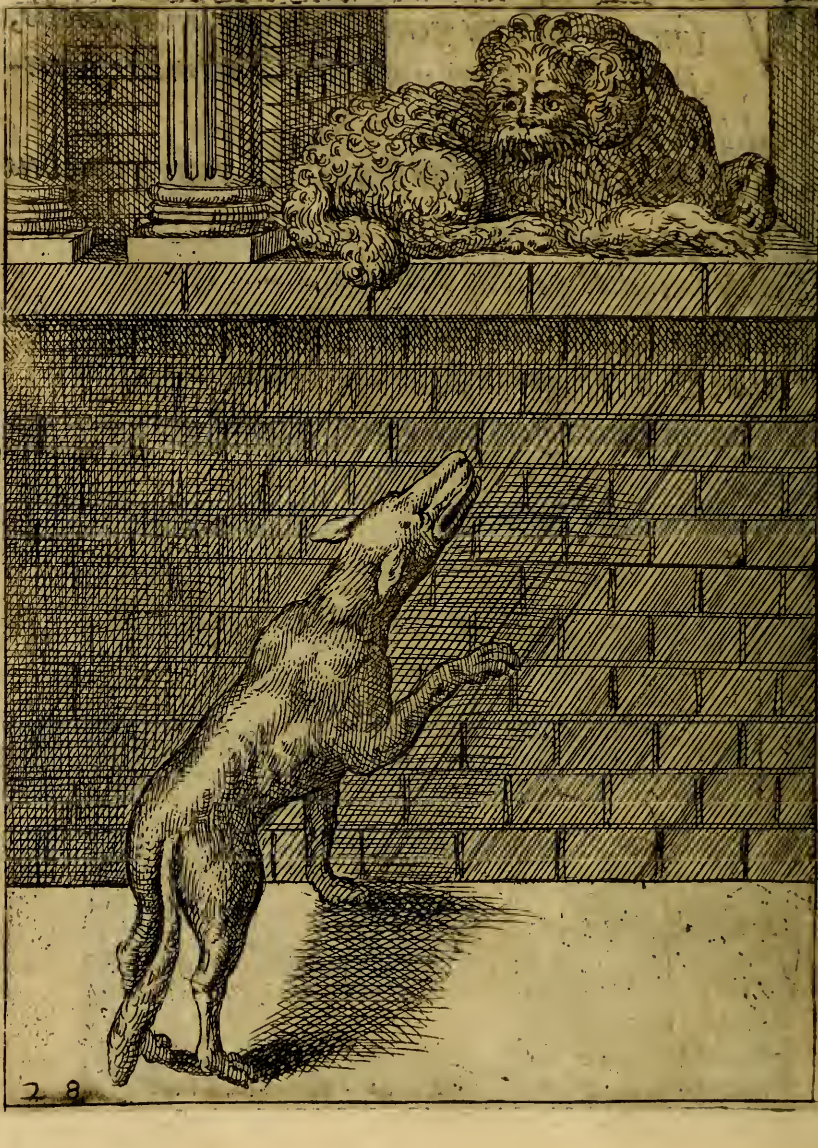
ANGVILLA, ET SERPENS.

VNanimē quondā ſerpentē anguilla rogauit,
Cur anguillarū generi omnia plena periclis,
Plena dolis hominum atque inimicis frau-
dibus eſſent:
At tu, inquit, mihi cum ſimilis, cū pæne gemellus
Cetera ſis, nullis obnoxius inſidijs es;
Securosq. dies pacati tranſigis æui.
Cui ſerpens, Nimirum, inquit, quia qui mea turbat
Otia, & infeſtam mihi uim temerarius affert,
Non impune refert; nec inulta iniuria reſtat.

CANIS, ET LVPVS.

CAnem ante ſtabuli dormientem ianuam
Lupus irruens cum deuoraturus foret,
Ille eiulans, uocesq. flebiles ciens,
Ne ſe comeſſet, deprecabatur lupum:
Aut certe, ait, (nam & tenuis alioqui, ut uides,
Macerq. ſum) da mi, obſecro, breuem moram:
Domi enim meæ cras ſunt futuræ nuptiæ;
Vbi, ad affluentes pinguis effectus dapes,
Opimior tibi eſca ero, ac iucundior.
Perſuaſus his, dimiſit incolumem canem
Lupus. reuertens inde poſt aliquot dies,
Eum, cubantem parte in excelſa domus,
Cum inferne clamans excitauiſſet, datæ
Fidei admonebat, atque pacti fœderis.
Ibi tum ille ridens ſubdole, Si me, o lupe,
Vmquam ante ſtabulum dormientem inueneris,
Ne nuptias dehinc, inquit, exſpectaueris.

Quæ quis pericla eſt paſſus, hoc lucri hinc habet,
In poſterum uitare ut illa nouerit.

CANIS, GALLVS, ET VVLPES.

Canis, atque gallus longũ iter quondã ſimul
Ingreſſi, opaco iam appetente ueſpere,
Nacti arborẽ, ubi quieſcerẽt, gallus quidem
Faſtigia alta frondeæ aſcendit domus,
Canis excauatum in caudicem ſe condidit.
Cum uero, ut aduentante conſueuit die,
Cantum edidiſſet gallus; accurrens eo
Vulpes, eum rogabat enixiſsime,
Deſcenderet, ſuiq. faceret copiam:
Geſtire ſe, animal tam canorum & muſicum
Amplecti, & oſculari, & os agnoſcere.
Tum fraude gallus cognita, cupio tibi,
Quæcumque poſſum, commodare, & obſequi,
Et eſſe tecum: ſed tu, ait, quæſo hunc prius,
Qui dormit infra, ianitorem ſuſcita;
Fores mihi ut recludat, unde ad te exeam.
Vocante uulpe ianitorem, prodijt
Canis; agnitamq. adortus aduerſariam,
Nil tale ueritam, dente laniauit truci.

Qui fraude agit, iure ipſe fraude fallitur.

MVLVS.

LAſciuientem plurimo ordeo mulum
Quondam hæc ſuperba cogitatio inceſſit.
Ego pulcher, inquit, ego celerrimus curſor,
Patrem habui equũ, qui aurata frena mandebat.
Hæc ille: ſed mox, incidente currendi
Neceßitudine, impeditus, atque hærens,
Ad prima campi ſpatia reſtitit laſſus;
Aſiniq. patris eſt ſtatim recordatus.

Secunda nos fortuna neſcios noſtri
Facit; ſiniſtra noſmet indicat nobis.

IVVENES DVO, ET COQVVS.

DVO olim iuuenes coquo aſſidebant:
Quorum cum rapuiſſet alter offam
Carnis, obtulit alteri occulendam:
Sed coquo hanc repetente ab ijs, uti qui
Soli tempore furti ibi affuiſſent,
Is, qui habebat eam, inuolaſſe ſeſe,
Qui inuolarat, habere ſe negabat,
Sancte per Iouem uterque deierantes.
Queis amaro animo coquus renidens,
Veſtro me quidem, ait, poteſtis apte
Circumſcribere iure peierato:
Deum, cuncta ſcientem, & intuentem,
Circumſcribere fraude non poteſtis.

COCHLEÆ.

IMpoſitas prunis cochleas intentus & hærens
Filius agricolæ circumfuſo igne coquebat.
Illæ humore graues, & ſuco obſtante calori,
Edebant raucum tenui ſtridore ſonorem.
Tum puer irridens, O ſtulta animantia, dixit;
Nunc canitis, ueſtræ cum flagrant ignibus ædes?

Damnantur quæcumque alieno tempore fiunt.

CORNIX, ET HIRVNDO.

DE pulchritudine atque honore corporis
Hirundine & cornice contendentibus,
Poſt multa utrinque dicta, ita aduerſariam
Cornix retudit; Quanti, ait, tandem tua eſt
Facienda pulchritudo, quæ prima modo
Aeſtate floret, præ mea, quæ hieme quoque?

Diuturna fluxis præferenda ſunt bona.

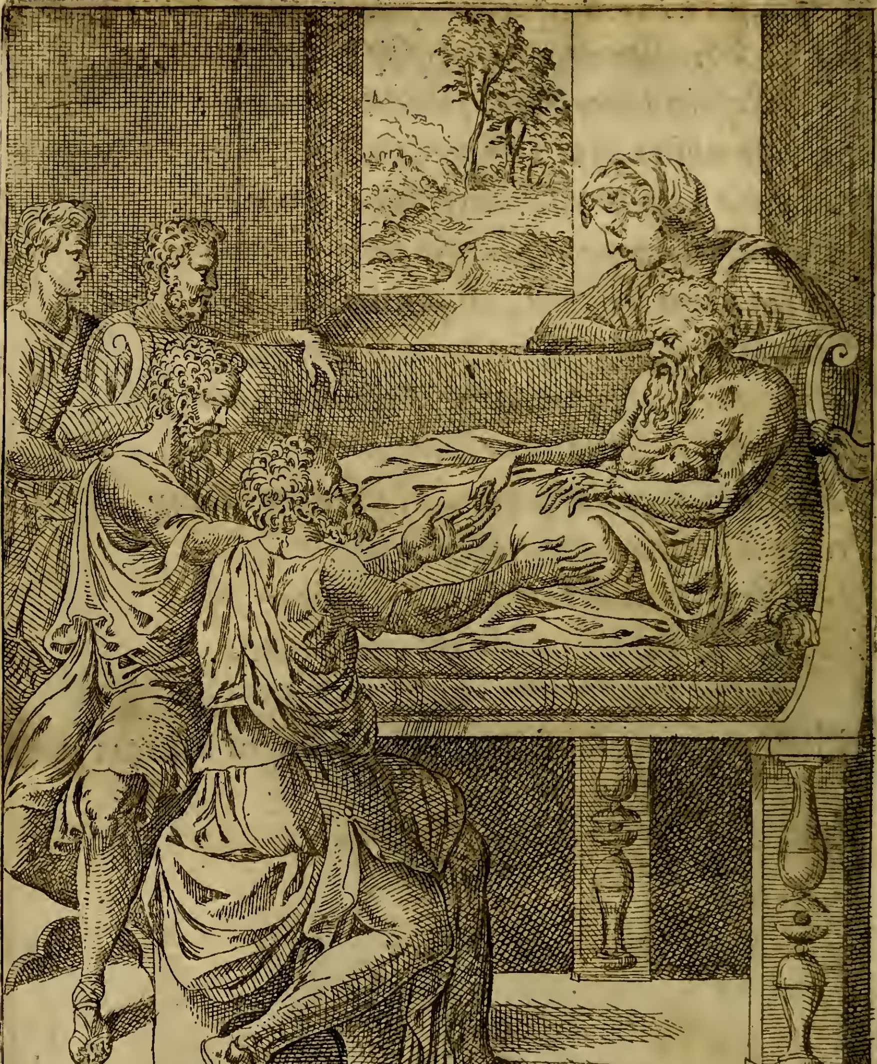
MERCVRIVS, ET STATVARIVS.

VIſurus olim, quanti apud homines foret
Mercurius, ora uerſus in mortalia,
Seſe in tabernam contulit ſtatuarij:
Inſpecta ubi tonantis effigie Iouis,
Quanti, rogauit: utq. drachma, comperit,
Clam uilitatem patris irriſit ſui.
Inſpecta item Iunonis, aliquanto amplius
Pretium eius eſſe, quam prioris, audijt.
Poſtremo contemplatus & ſtatuam ſuam,
Exiſtimansq. ſe eſſe longe maximi,
Quod lucra præſtet, quod ſit interpres deum,
Pretium indicari petijt & ſui ſibi.
Statuarius tum dixit: Haſce ſi emeris,
Et hanc tibi hoſpes additamentum dabo.

Plerumque nihili eſt, qui ipſe ſe magni æſtimat.

PATER, ET FILII.

MORIENS pater lecto aſsidentes filios
Admonuit, auri maximam ſe in uinea
Vim condidiſſe, proinde poſt obitum ſuum
Id excauato penitus eruerent ſolo.
Hæc ille: ſed mox liberis rogantibus
Vti ederet, qua parte tandem uineæ
Aurum lateret; nil locutus amplius,
Deſiderati liquit incertos loci.
Illi, peracto protinus buſto patris,
Verſare duris uineam ligonibus,
Et hic & illic ſcrobibus effoſſis humum
Cœpere glebas in minutas frangere:
Fruſtra: nil enim fuerat auri conditum:
Illo ſubacta ſed labore uinea,
Vberrima ditauit hos uindemia.
Tum primus horum, Hic ille nimirum, refert,
Theſaurus eſt, quem ſedulus nobis pater
Moriens reliquit, noſter o fratres labor.

Sua cuique uitæ induſtria inſtar eſt opum.

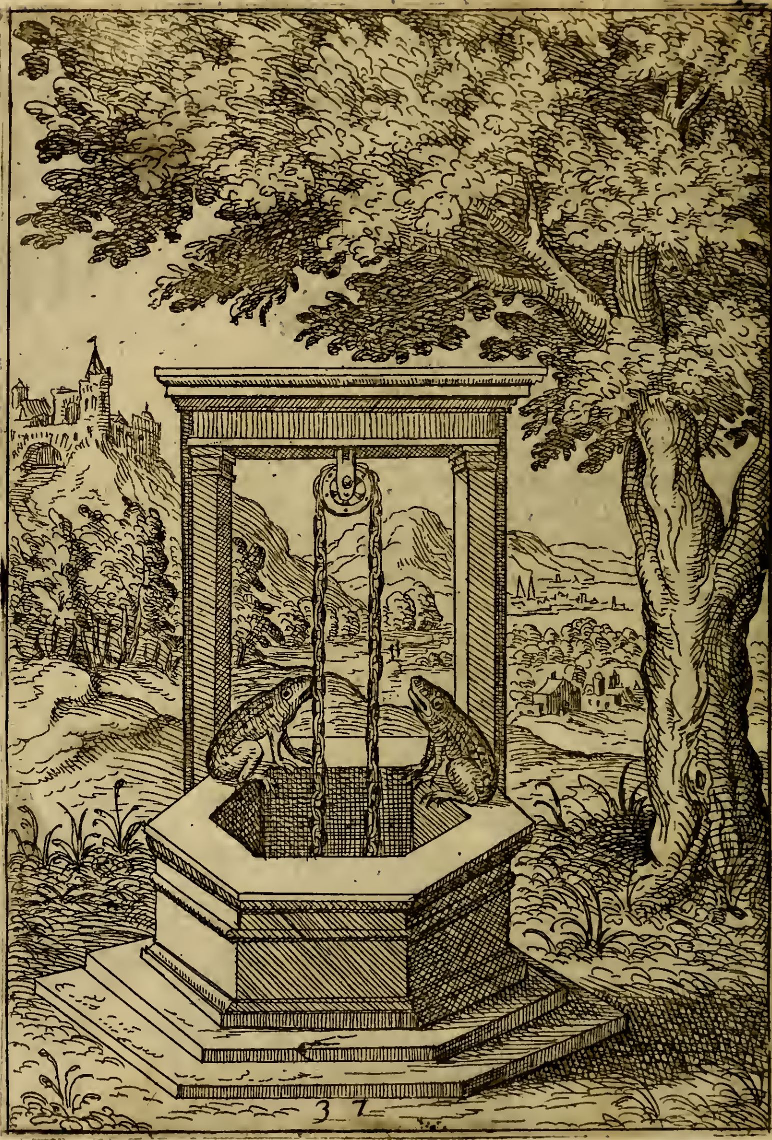
SIMIVS, ET DELPHVS.

MOS nauigantum eſt, priſco ab uſque tempore,
Vt nauigationis in ſolatium
Secum catellos, ſimiosue deferant.
Quidam igitur oram forte præter Atticam
Cum morione nauigabat ſimio.
Ecce autem atroci concitata turbine
Maris procella, Sunium circa, Atticæ
Inſigne promontorium, euertit ratem.
Ibi inter alios naufragos & ſimio
Natante, quidam Delphus accurrens, eum
Hominem ratus, manu ex propinquo præbita
Vndis leuatum, an ciuis eſſet Atticus,
Rogauit. ille ſe eſſe uero, & nobili
Sane, atque claro genere dixit editum.
Cum deinde & in Piræeum una iſſent ſimul,
Notiſſimum nauale Athenienſium,
Ibi ſciſcitatus Delphus eſt ab ſimio,
Noſſet ne Piræum? arbitratus ſimius
Eum rogare de homine claro quopiam,
Et noſſe dixit, & ſodalem eſſe hunc ſuum.
Quam ob uanitatem Delphus ira percitus,
Tum denique illum beſtiam agnoſcens, truci
Salo hauriendum fluctibusq. reddidit.

Qui mentiuntur impudenter, hi ſuis
Refellere ipſi ſe ſolent mendaciis.

RANÆ DVÆ SITIENTES.

IN ſiccitate, & ſumma aquæ pænuria,
Ranæ uagabantur duæ,
Sicubi profundis inuenirent uallibus
Aliquid liquoris abditi.
Tandem, reperto puteo aqua pleno, altera
Suadere deſcenſum inſtitit.
Prudentior ſed altera, & conſultior,
Si nos eo demittimus,
Et ibi quoque, inquit, unda nos defecerit;
Quonam modo inde exibimus?

Negotiorum iubeo ſpectari exitum
Ijs, qui inchoare quid uolunt.

RANÆ DVÆ VICINÆ.

RANÆ duæ inter ſe propinquis ſedibus
Ætatem agebant, altera in uia obtinens
Paruam lacunam, deuiũ ſtagnum altera.
Sed in æſtuoſa ſolis impotentia,
Tum cum arua radijs, orbitæ feruent rotis,
Admonuit hæc uicinam, ut illum deſerens
Periculoſum plane, & infeſtum locum,
Domicilium transferret in ſtagnum ſuum.
Illa aſſerens, ſeſe unica dulcedine
Eius teneri, ubi egerat uitam, loci,
Migrare renuit: donec illam tranſiens
Grauis ſonante currus obtriuit rota.

Homines malos plerumque mors ante occupat,
Quam criminum uitæq. pænitentia.

AVCEPS, ET CASSITA.

ALitibus laqueos auceps cum tenderet, alta
Hunc conſpicata ab arbore
Quidnam ageret, ſimplex animi Caſsita rogauit.
Condo, inquit auceps, oppidum.
Deinde per inſidias, procul inter opaca reſedit
Dumeta, & umbras arborum.
Illa, fide uerbis habita, ut noua comminus urbis
Conſideraret mœnia
Accedens illuc, laqueis fallacibus hæſit.
Redeunte tum ad prædam aucupe,
Heus, inquit, bone uir, ſi talem extruxeris urbem,
Paucos habebis incolas.

Principum auaritia, cæcaq. libidine læſis
Vaſtantur urbes ciuibus.

DECEPTOR, ET APOLLO.

QVIDAM olim, ut ipſe ſibi uidebatur, catus
Abſconditum paſſerculum manu tenens,
Ad Delphicum profectus eſt oraculum,
Hac ſciſcitatione luſurus deum:
O Apollo, paſſer, quem manu teneo mea,
Dic ſedulo, oro, uiuus eſt, an mortuus?
Si Apollo reſpondiſſet, illum uiuere;
Compreſſa eum eliſurus ipſe erat manu,
Statimq. prolaturus illi mortuum:
Sin mortuum dixiſſet, ipſe dextera
Proferre laxa uiuum eum decreuerat.
Sed Apollo prudens, Paſſer, inquit, hic tuus,
Vt tute uis, & uiuus eſt, & mortuus.

Mortalium tanta eſt malitia, ut ſe Deum
Ipſum arbitrentur poſſe circumſcribere.

VXOR. SVMMERSA, ET VIR.

VIR merſæ uxoris rapido torrente cadauer
Aduerſa quærebat aqua: quē turba monere
Inſtitit accurrens, ut quæreret amne ſecūdo.
Nequaquā, ille inquit: mea enim dū uiueret uxor,
Tam moroſa fuit, tam aliorum ſemper abhorrens
Moribus, ac factis, ut nunc quoque mortua labi
Debeat haud aliter, quā aduerſa fluminis unda.

Moroſa, & diſcors uel mortua litigat uxor.

FELES, ET GALLVS.

COmprenſum feles gallum cũ tradere uentri
Ieiuno uellet, iure ut feciſſe uideri
Poſſet, & hanc noxam ſpecie uelaret honeſti,
Accuſabat eum, quod peruigili atque moleſto
Turbaret nocturnam hominum clamore quietem.
Defendente illo, ſeſe utilitatis eorum
Id cauſa facere, ut moniti aduentantis Eoi
Ad ſua quiſque operum ſtudia exercenda redirent.
Hunc rurſum is naturæ hoſtem, infandoq. ſororum
Concubitu, & matris fœdum, inceſtumq. uocabat.
Ille excuſabat ſcelus utilitate, ſuamq.
Hinc multis dicebat heram ditarier ouis.
Tum feles tandem perfricta fronte: ſed etſi
Argumenta tuam defendunt plurima cauſam,
Impaſtus tamen, inquit, ego hinc diſcedere nolo.

Vim qui inferre parat, cupidus, certusq. nocẽdi,
Fruſtra illum ratione premas, aut iure refellas.

ASINVS, SIMIVS, ET TALPA.

ASINVM querentẽ quod careret cornibus,
Et ſimium quod caudæ honore, hoc arguit
Sermone talpa: Qui poteſtis, hanc meam
Miſeram intuentes cæcitatem, hæc conqueri?

Aliena ſi æſtimaris infortunia,
Tunc æquiore mente perferes tua.

VVLPES VOTA MVTANS.

INitura uulpes cortem opimam diuitis
Pingui refertam genere gallinaceo,
Foramen id, qua tranſeundum erat ſibi,
Cupiebat in penetrando dilatarier.
Rurſum inde ſubreptam ore gallinam efferens
Cum iam imminentem horreret a tergo canem,
Ne ſe ille poſſet inſequi, orabat deos,
Vti foramen redderent quamartiſsimum.

Pro commodis mutare uota homines ſolent,
Sententiam alternante nunc ſpe, nunc metu.

MVSCA, ET QVADRIGÆ.

STarent quadrigæ cum paratæ curſui,
Muſca aduolans, temoni earum inſederat.
Miſſo ergo ſigno, illisq. procurrentibus,
Pulſu rotarum & quadrupedantis ungulæ
Puluerea nubes mota opacauit diem.
Tum in ſe ipſa muſca geſtiens, Dij magni, ait,
Quantam profundi uim excitaui pulueris.

Ridiculus eſt, qui laudis alienæ decus
Sibi uindicare gloriando nititur.

PICA, ET AVES.

CVculum opacis frondium umbris abditum
Intuita limis pica, & accipitrem rata,
Aeria celeri ſpatia tranabat fuga.
Quam conſpicatæ quæ aſsidebant alites,
Vanum illius terrorem & inſanos metus
Cœpere ſalibus, atque riſu proſequi.
Quibus illa, Ego riderier uobis, ait,
Malo, quam amicis ac propinquis flerier.

Fertur facilius quod pudet, quam quod piget.

MVRES.

COactus olim cum ſenatus murium
Deliberaret, ſæua quo poſſent modo
Cauere felis furta, & inſidias graues,
Decreuit unus, collo ut aduerſarij
Suſpenderent ex ære tintinnabulum,
Cuius ſono illum adeſſe perſentiſcerent.
Probare pro ſe quiſque conſilium; & ſtatim
Cœpere pedibus ire in hanc ſententiam.
Tum ab ſede ſurgens unus ex primoribus,
Cui cana uetulas barba uelabat genas,
Manu ſilentium imperans, Mihi quoque
Probatur, ut cui maxime, hæc ſententia:
Sed oro uos, quis, inquit, ex nobis patres
Feli auſit alligare tintinnabulum?

Carent periculoſa conſilia exitu.

AVARVS.

AVarus auri maſſam humi defoderat:
Quam cum anxius quotidie iret uiſere,
Vicinus obſeruauit, & clam ſuſtulit.
Reuerſus ille, offendit ut uacuum locum,
Flere acriter, barbam & capillum uellere:
Vocare ſe mortalium miſerrimum.
Cauſa doloris cui uiator cognita,
Deſiſte, ait, te affligere; inq. auri locum
Saxum repone; & id tibi eſſe aurum puta:
Etenim, ut uideo, ne tum quidem aurum habere te,
Aurum cum habebas, iure poteras dicere.

Tam deeſt auaro quod habet, quã quod nõ habet.

VVLPES, ET LVPVS.

IN puteum ab alto lapſa uulpes margine,
Iam profundis haurienda aquis erat.
Miſera ergo ab aduentante forte illuc lupo
Supplex petiuit, fune demiſſo extrahi.
Ille otioſi more, quærere inſtitit,
Quo lapſa pacto, quo fuiſſet tempore.
Prius eripe hinc me, dum licet, uulpes ait,
Deinde audies omne ordine ut factum ſiet.

In re arta amici ne eſſe cunctator uelis.

CANNA, ET OLIVA.

DE honore firmitatis, atque uirium
Canna, atque oliua litigantes, inuicem
Grauiſſimas dixere contumelias.
Atque adeo, tu ne inepta te præponere
Audes mihi, aut certare mecum? oliua ait:
Ego ſtipite inconcuſſa robuſtiſſimo,
Telluris in profunda radices ago:
Tu caule lento, tamquam olus, ſummo in ſolo
Hæres; & omni obnoxia auræ fluctuas.
Hæc illa cum iactaret inſolentius,
Tandem immodeſtis canna parcens litibus,
Silentium egit, tempus expectans ſuum.
Ecce autem atroci turbine eurus impotens
Incubuit aruis: cui cum oliua improuide
Obniteretur, fracta procubuit ſolo.
At canna cedens ultro, & huc illuc leui
Inflexa declinatione ſpiritus,
Incolumis & ſuperſtes aduerſariæ,
Grauem eius olim riſit inſolentiam.

Potentiori non reluctari expedit.

ASINI, ET IVPPITER.

Pertæſa gens aſinina duras ſarcinas,
Legationem miſit ad ſummum Iouem,
Aliquando ut a tam exercita uita ſibi
Tandem quietem, & otium concederet.
Quibus uolens denunciare Iuppiter,
Fieri id nequire, tum quieturos eos
Reſpondit, ubi tantum uniuerſi meierent,
Uti perenne flumen inde exiſteret.
Ex illo aſini, eum exiſtimantes ſerio
Hæc elocutum, ubi alter alterius uident
Urinam, ibi inſueuere uulgo meiere.

52

CAnem habuit olim quidam: is illum paſcere
Cum uellet, id manu ipſe faciebat ſua.
Cum uero uerberare eum decreuerat,
Seruo ſuo mandabat illud muneris.
Pertæſus eius uitæ ad extremum canis
Aufugit. Herus huic poſtea caſu obuius
Conuicium ingens fecit, onerauit probris,
Et beſtiam appellauit ingratiſſimam:
Quod ſemper ab ſe paſtus, atque habitus bene,
Nec uerberatus umquam, herum tam amabilem
Relinquere induxiſſet in animum ſuum.
Tu tu ipſe, tu me uerberaſti, inquit canis:
Tibi depilatum tergus hoc miſerum, tibi
Accepta refero facta flagris ulcera.
Etenim quod, imperante te, ſeruus tuus
Faciebat, abs te id eſſe factum exiſtimo.

Æque eſt nocens, qui mandat, atque is, qui facit.

CANIS, ET CARO.

CAnis, ore fruſtum carnium ferens, uado
Tranſibat amnē: cumq. contēplanti aquam,
Speciem ampliorem carnium illa redderet,
Verum atque certum obſonium de faucibus
Amiſit inhians illi imaginario.
Deluſus ergo, ſpeq. fruſtratus ſua,
O me pecudem, ait, quanta ego imprudentia
Id, quod tenebam, amiſi, ut id, quod non erat,
Captarem, & umbram corpori amens prætuli.

Ne incerta certis anteponantur, ueto.

ASINVS, ET APER.

MAgnanimũ cũ ſegnis aprũ rideret aſellus,
Ille premẽs iram, & ſèdata mente renidẽs,
Perge, inquit: nam te tua tutum ignauia præſtat.
Nec tu umquã tantis potis es me inceſſere probris,
Tam uili ut digner generoſum ſanguine dentem.
Nam quamuis noxam meritus, dignuſq. malo tu,
Noſtra indigna tamen ſeſe huc demittere uirtus.

Virtutem ne forte tuam contemptior hoſtis
Inquinet, ultrices moderare potentior iras.

PVLLVS ASINI, ET LVPVS.

Morbo aſinus olim cum laboraret graui,
Ut adeſſe mortem rumor increbeſceret,
Lupus ore ficto acceſſit illum uiſere.
Quem pullus aſini, qui aſſidens erat patri,
Per obſeratæ ianuæ rimam agnitum
Admittere intro noluit. ſed enim lupus,
Quonam modo ſe haberet æger, inſtitit
Rogare. Melius, ille ait, quam tu uelis.

Suſpecta merito ſunt & obſequia hoſtium.

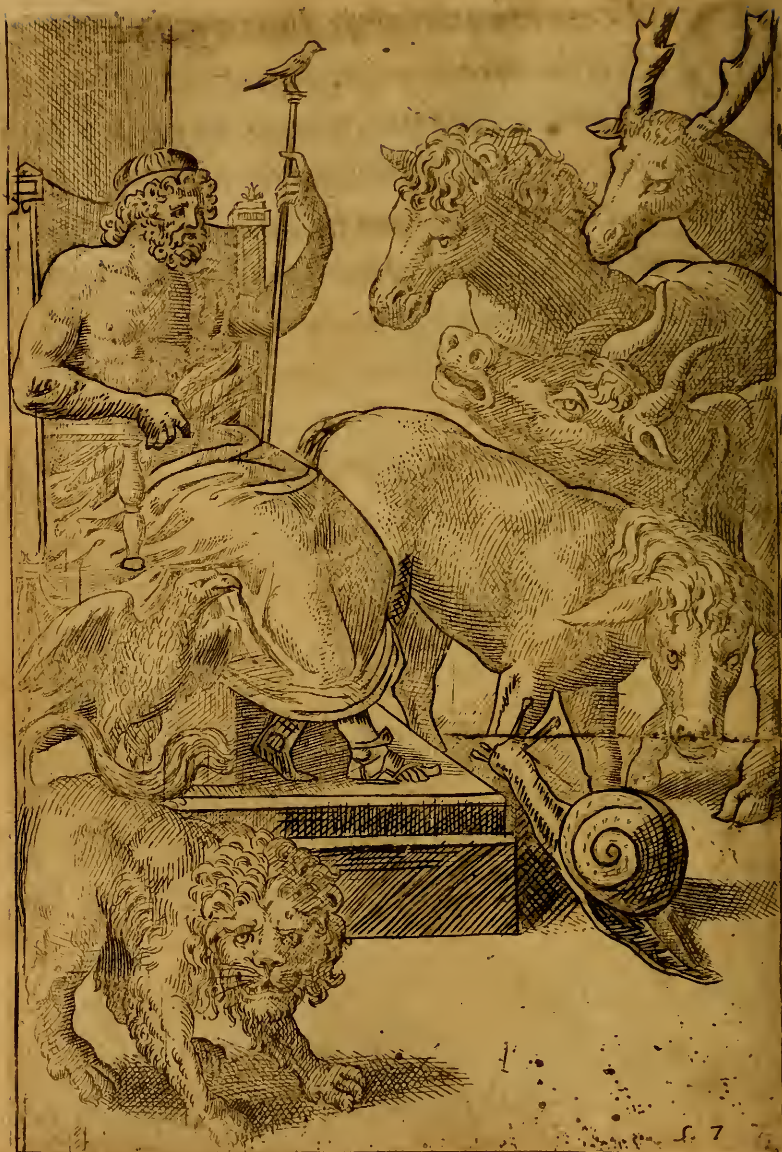
LVPVS, ET GRVS.

QVEM lupo uoranti os in gula hæſerat,
Medicam ut neceſſe fuerit accerſi gruem.
Ea pacta pretium, penitus in gulam lupi
Collo ſuo immiſſo, os moleſtum ſuſtulit.
De præmio appellante tum lupum grue,
Abi, inquit ille, abi impudens: ſat præmij eſt,
Collum e lupi quod faucibus ſaluum refers.

Homines mali beneficium ſe exiſtimant
Illis tribuere, in quos maleficio abſtinent.

IVPPITER, ET COCHLEA.

Recens creatis beſtijs diuum pater,
Quod quæque primum poſtulauiſſet, dabat.
Tum cochlea impetrauit, ut ſuam ſibi
Domum liceret ferre iunctam corpori.
Interrogata cur onus tam incommodum
Pro munere expetiſſet, Hoc incommodi
Perferre, dixit, malo, quam arbitrij mei
Non eſſe, deuitare uicinos malos.

Vicinitas mala inſtar infortunii eſt.

SATYRVS, ET HOMO.

Satyrus atque homo fuerũt olim amici maximi:
Quorum amorem, gratiamq. caſus hic ſcidit repens.
Sæuiẽte aliquando bruma, cũ manus gelidas homo
Crebro ad os ſuũ admoueret, calidum agens anhelitum,
Satyrus aſpirationis cauſam ab illo quæſiit.
Frigidas, reſpondit ille, ſic calefacio manus.
Poſtea, cenante utroque, ut ſæpe conſuerant, ſimul,
Forte cum ueniſſet illuc ferculum feruentius,
Atque homo afflauiſſet offæ quam ſibi deſumpſerat,
Denuo cauſam rogatus huius afflatus ſui,
Hoc modo refrigeraui, dixit, eſcam feruidam.
Satyrus hic ira incitatus, Dehinc, ait, tecum mihi
Nulla conſuetudo fuerit, nulla amicitiæ fides,
Qui mihi uno eodemq. fundis ore calidum, et frigidum.

Quem bilinguẽ noſti, amicũ ne tibi hunc adſciſcito.

MVRES, ET FELES.

MVriũ uis magna in unis æuũ agebat ædibus:
Qui uidentes felis aſtu ſe in dies abſumier,
Hoc ſuis cepere rebus remedi, ut excelſiſſimã
Ædium partem tenerent hoſti inacceſſam ſuo.
Quod ſalubre conſtitutum muribus ſeruantibus,
Hunc uiciſſim excogitauit callidus feles dolum,
Ut tigillo prominenti pariete ex domeſtico,
Applicans pedes ſupinos, capite deorſum pendulo,
Mortuũ ſimularet. hunc ſic pendulũ unus muriũ
Tecto ab alto cõſpicatus, Nec ſi, ait, tam mortuum
Te uiderẽ, ut follis ex te fieret, umquam fiderem.

Qui cauet ne decipiatur, uix cauet, cum etiã cauet:
Etiam cũ cauiſſe ratus eſt, ſæpe is cautor captus eſt.

VVLPES, ET AQVILA.

VVLPES, & aquila, amore iunctæ mutuo,
Vt amicitia adoleſceret uicinia,
Habitare decreuere iunctis ſedibus.
Et hæc quidem locauit alta in arbore
Nidum, illa uero in concauo eius caudice.
Ita deinde fœtus utraque edidit ſuos.
Sedenim, profecta uulpe quondam ad pabulum,
Aquila fame incitata, nido deuolans
In luſtra uulpis, illius natos ſibi
Suisq. dulcem rettulit pullis cibum.
Reuerſa uulpes, fœditate cognita
Rei, atque rupti indignitate fœderis,
Quantum doloris atque luctus ceperit,
Quamq. impotenti incendio irarum arſerit,
Reputare quiuis de ſuo ſenſu poteſt.
Nec uero acerba tam ſuorum liberum
Dolebat illa morte, quam quod aliti,
Terreſtris ipſa, non uidebatur fere
Vmquam nocere poſſe, nec par reddere.
Quod ergo miſera poterat, illud ſcilicet
Faciebat, ut ſuperbam in aduerſariam
Probra, atque inanes rabida iactaret minas.
Sed non diu eſt lætata ruptrix fœderis
Sua inſolenti iniuria: nam ruſticis
Capella in agro forte ſacrificantibus,
Illa aduolans, fruſtum inuolauit carnium,
Cui carbo candens e foco ſacro hæſerat:
Quod cum intuliſſet nido, is occultum aridus
Concepit ignem: dein coorto commodum
Vento excitata flamma, in aquilæ filios
Teneros adhuc & inuolucres ſæuijt:
Quos uſtulatos decidentes arbore,
Spectante matre, & flente natorum uicem,
Duplici uorauit læta uulpes gaudio.

Qui tenuem amicum lædit, huic ſi humanitus
Impune fuerit, imminet uindex Deus.

VVLPES.

COmprenſa laqueo in ſepe uulpes abdito,
Implexam in euadendo caudam perdidit.
Id ei, moleſtiæ, ac pudori tanto erat,
Uti ſibi eſſe uitam acerbam duceret.
Tandem hoc remedij excogitauit, ceteris
Ut uulpibus ſuaderet, ut caudas ſibi,
Onus moleſtum, incommodumq. abſciderent:
Ita publico dedecore tectum iri ſuum.
Ergo aduocata concione uulpium,
Hortari ad id uehementer illas inſtitit.
Cui tum renidens una de popularibus,
An tu, quia iſtud expedit ſoror tibi,
Iccirco, ait, das ceteris hoc conſili?

In pu[illegible]tionibus
Pleri[illegible]mmodis ſuis ſtudent.

LIGNATOR, ET MERCVRIVS.

PRopter amnem ligna cædens, cum ſecurim ruſticus
Forte lapſam perdidiſſet in profundo gurgite,
Lacrymans ſuum dolere cœpit infortunium:
Cui benignam opem miſertus obtulit Cyllenius.
Et ſtatim urinatus, imo ab uſque fundo fluminis
Auream efferens ſecurim, num eius eſſet, quæſiit.
Ille enimuero negauit: proinde rurſus quæreret.
Tum Deus reuerſus alti ſtagna in amnis infima,
Alteramq. emerſus inde proferens argenteam,
Id quod ante ſciſcitatus, id quod antea audijt:
Ferream demum ſecurim ſedulo expiſcatus eſt.
Quam recepit ille lætus, atque gratias agens.
At Deus, uiri probata integritate ſimplicis,
Auream huic, argenteamq. muneri ultro tradidit.
Quæ ſuis cum deinde amicis rettuliſſet ruſticus,
Vnus ex ijs cogitauit per dolum ditare ſe:
Atque eundemmet profectus in locum, quod fecerat
Fortuito homo ille ſimplex ut ſecurim amitteret,
Id ſuapte ſponte fecit ipſe per fallaciam.
Huic item Deus querenti de ſecuri perdita,
Atque flenti & eiulanti ſe repertorem offerens,
Cum ſecurim in amne merſus extuliſſet auream,
Hæccine eſt tua amice? dixit. tum ille totus geſtiens,
Hæc mea ipſa, ait, profecto eſt; hæc mea ipſa ipſiſſima.
Hanc Deus tantam peroſus hominis impudentiam,
Tradere auream ſecurim non recuſauit modo,
Ferream ſed reddere illi propriam eius noluit.

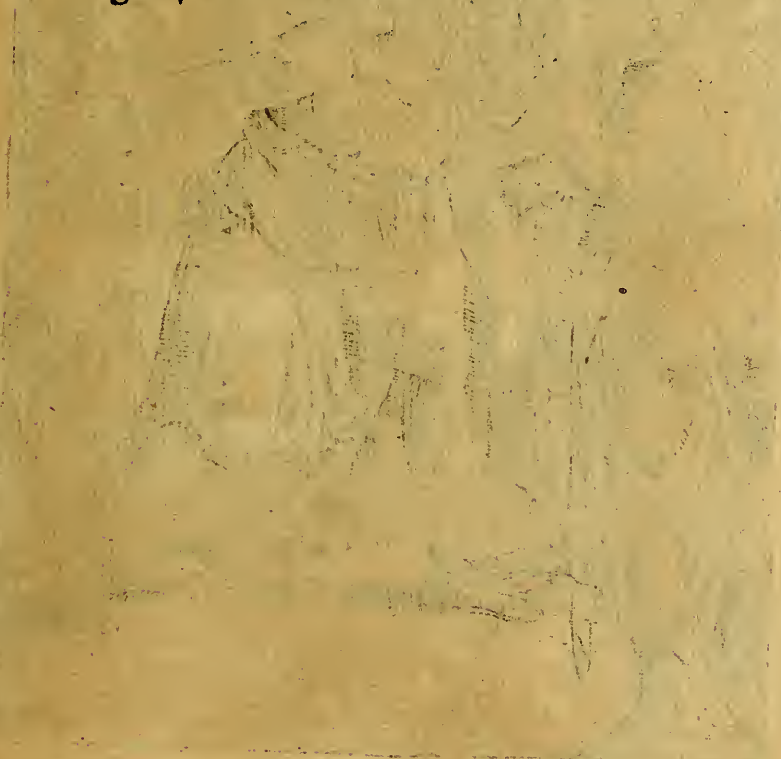
Qui bonum colunt & æquum, ſæpe ditat hos Deus;
Fraudulentos improboſq. ſæpe contra pauperat.

FVLLO, ET CARBONARIVS.

FVlloni inſtaret cum carbonarius olim,
Viueret ut ſecũ, atque habitaret in ædibus iſdẽ,
Quonã, ait, ille modo, genere in tam diſpare quæſtus
Tecum habitare queã? nã quæ ipſe a ſordibus alba
Reddidero, tu rurſum atra fuligine tinges.

Ingenij tibi diſſimilis conſortia uita.

IACTATOR.

Quidam a peregrinatione longinqua
Domum reuerſus, multa ſtrenue facta
Ab ſe in peregrinatione, iactabat.
Inter quæ, eum ſaltaſſe ſe Rhodi ſaltum,
Quem æquare nullus ex ea urbe quiuiſſet:
Huiusq. teſtes facti habere ſe multos
Sane graues idoneosq. dicebat.
Cui tum ex corona quidam, Amice quid teſtes
Adducis, inquit, cum probare re poſſis?
Nam ſi utique uerũ eſt, quod refers; fidem nobis
Res ipſa faciat: en Rhodus tibi, en ſaltus.

Vbi rebus opus eſt, uerba inaniter iactes.

VVLPES, ET RVBVS.

EXcelſam uulpes ſepem conſcenderat horti:
Unde gradu inſtabili, & titubante per ardua planta,
Apprendit caſura rubum. ille infeſtus acutis
Sentibus incautæ pupugit ueſtigia uulpis.
Quæ malè multata, & plantas laniata cruentas,
Incuſare rubum, probrisq. inceſſere cœpit;
Quod ſibi, ad eius opem quæ confugiſſet in artis
Rebus, inhumano nocuiſſet barbarus auſu.
Cui rubus, Immo, ait, imprudens plane ipſa fuiſti
Me apprendẽdo, alios omnes qui apprẽdere ſueui.

Stulti adeo ſunt ſæpe homines, ut rebus in artis
Confugiant ad eos, quibus ultro lædere mos eſt.

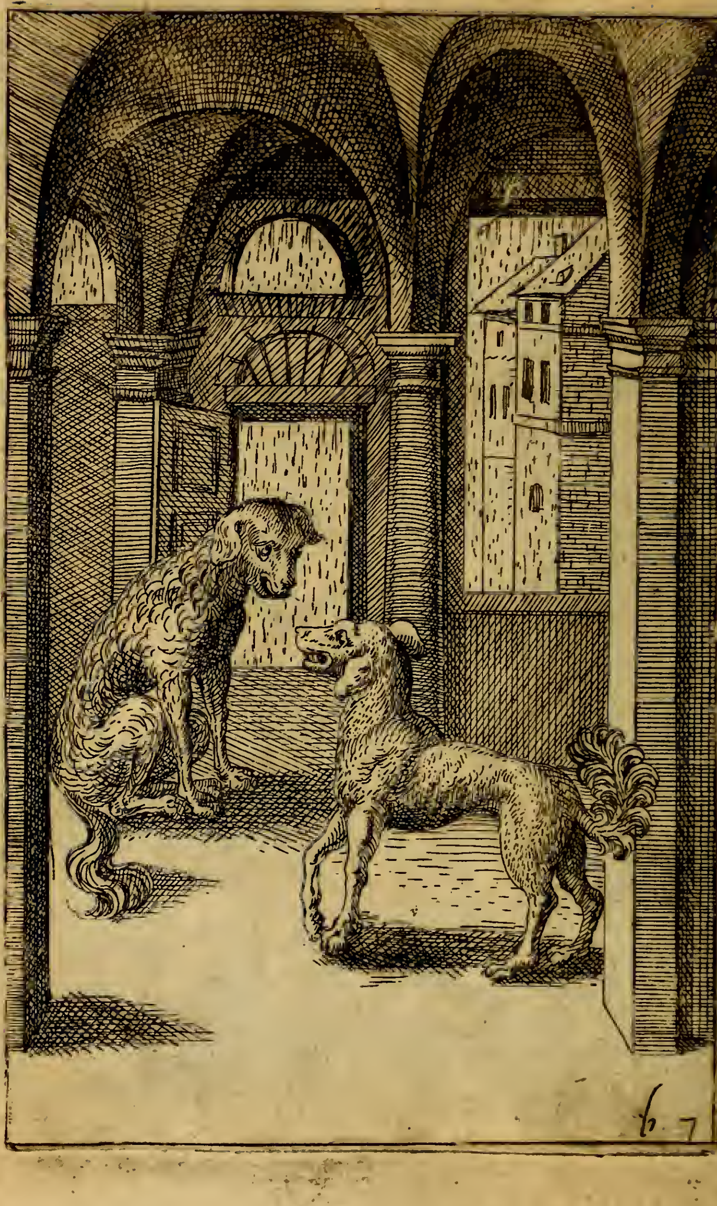
VVLPES, ET LARVA.

MImi ingreſſa domū uulpes, dum ſingula rerū
Viſendi ſtudio, ſcænæ inſtrumēta reuoluit,
Formoſi laruam ſimulacrum repperit oris:
Inq. manus ſumens, animoq. & lumine luſtrans,
O quam inſigne caput, ſpecie quam, dixit, honeſta:
Sed rationis inops, caſſoq. informe cerebro.

Sordet honos formæ, niſi cui ſapientia iuncta eſt.

CANES DVO.

CAnis fuit, qui tempore pluuio domi
Se continebat, nec pedem umquam e limine.
Interrogatus hic ab æquali ſuo,
Cur id faceret, Ego, inquit, alias feruida
Perfuſus unda, timeo nunc & frigidam.

Timet innocentem, qui nocentem pertulit.

MVLIER, ET MEDICVS.

LIppa olim mulier medico perſoluere certam
Mercedem pacta eſt depulſo denique morbo.
Is caligantem quotiens curauerat ægram,
Tempore quo nihil uti oculis ea quibat inunctis,
Obuia quæque domo rapiens, exibat onuſtus.
Iamq. exportatis ſpoliauerat omnibus illam,
Cum bene habere oculi, ſolitamq. admittere lucem
Cœperunt. tum demum operæ, remediq. ſalubris
Mercedem medicus cum poſceret, illa recuſans,
Deterior nunc eſt uiſus mihi, quam fuit ante:
Quippe domi congeſta prius quæ multa uidebam,
Nunc quocũque oculos uerto, nil cõſpicor, inquit.

Corrũpunt multi, atque hominũ de pectore delent
Offenſis ſua ſæpe nouis benefacta priora.

ASINVS DOMINOS MVTANS.

OLitori aſellus ſeruiens, quod pabuli
Quamminimum haberet, quod laboris plurimum,
Iouem eſt precatus, ut ſibi alium herum daret.
Dedit ille figulum: cui lutum aſſidue ferens,
Duroſq. lateres, tegulas prægraues,
Iniquiore ſorte multo quam prius
Agebat. ergo denuo dominum ſibi
Mutare uti liceret, orauit Iouem.
Quo aſſentiente, uenditus coriario.
Ibi uero acerbam, luctuoſam, & perditam
Miſer trahebat uitam, onuſtus fœtidis
Fratrum ſuorum, affiniumq. pellibus.
Tum triſte rudens, Ah quam, ait, ſatius fuit
Seruire ſeruitutem heris prioribus.
Hic enim, ut uideo, ubi me labore occiderit,
Corium quoque exercere perget mortui.

Mutare dominum non niſi in peius datur.

CERVA, ET VITIS.

VIM uenatorũ fugeret cũ cerua ſequentum,
Frondea ramoſæ ſubiens umbracula uitis
Delituit: donec, iam diſcedentibus illis,
Se rata iam tutam, defunctamq. eſſe periclo,
Ipſa ſuas auſa eſt morſu exagitare latebras,
Et ſibi prætentas auide decerpere frondes.
Quem motum ramorum, agitataq. uitea tecta
Conuerſi uenatores cum forte uiderent,
Illud opinati quod erat, ſub fronde latentem
Eſſe feram, certis miſeram fixere ſagittis.
Quæ moriẽs, calidoq. animam cũ ſanguine fundẽs,
Iure, ait, hoc patior: neque enim umquam lædere, quæ me.
Seruarat, debebam, aut tales reddere grates.

Diuina ingratos homines ulciſcitur ira.

LATRO, ET MATER.

DAmnatus morti latro ducebatur acerbæ,
Digna recepturus ſceleratæ præmia uitæ.
Cui ſe in conſpectum mater cum mæſta dediſſet,
Ingeminans triſti miſerandas uoce querelas,
Ille ut eam affari eſt permiſſus, & oſcula ferre,
Maternos morſu in uultus inuaſit acuto;
Totaq. fœdauit laceratis naribus ora.
Deteſtari hominem plebs circumfuſa, uocare
Immanem parricidam, atrociſſima quæque
Dicere ſupplicia, & pœnarum exempla mereri.
Audite, ille inquit, ciues: neu crimine tanto
Indicta cauſa immeritum damnare uelitis.
Exitij mihi namque caput, peſtisq. nefandæ
Cauſa, hæc ſola fuit: mater mihi cauſa mali omnis
Sola fuit, fœdæq. huius mihi mortis origo,
Iam inde uſque ab ſtudijs, atque a puerilibus annis:
Tempore quo ſubreptum æqualis forte libellum,
Rerum ignarus adhuc, & honeſti neſcius, ipſi
Exhibui: læta atque alacri quæ fronte renidens,
Dulcibus excepit furtiuam blanditijs rem.
Inde alijs porro, atque alijs per tempora furtis
Succedentia graſſatus huic ſcilicet arti,
Huic uitæ generi aſſueui, cui triſte uidetis
Supplicium, ſæuæq. crucis tormenta parari:
Quæ facile euitare mihi licuiſſet, & eſſe
Incolumi, ad mores conuerſa mente probatos,
Si me hæc materno imperio, flagroq. ſalubri
Peccantem teneris caſtigauiſſet in annis.

Exitium natis parit indulgentia patrum.

VATES.

IN populi cœtu, medio priuata canebat
Vates fata foro, & quæ quæque euēta manerēt.
Ecce ſuperueniens ſecuro nuntius illi
Expoſuit, fures per apertas forte feneſtras
Illius penetraſſe domum, quæq. intus erat rem
Aſportaſſe omnem, & uacuos liquiſſe penates.
Ille gemens, miſtoq. ciens ſuſpiria fletu,
Viſurus ſua damna, gradu ſeſe inde citato
Proripuit. cui tum media de plebe facetus,
Cur tu alijs, inquit, prædicere fata profeſſus,
Non hæc ipſe tibi ceciniſti inſtantia damna?

Qui ſibi non ſapit, hic ſapiens mihi non erit umquã.

ASTROLOGVS.

OBſcura aſtrologus graditur dum noctis in umbra
Intentus cælo, & tacite labentibus aſtris,
Decidit in puteum: caſuq. afflictus iniquo
Implorabat opem, diuosq. hominesq. ciebat.
Excitus acceſſit putei uicinus ad oras
Salſus homo: Et quænã hæc tua tã præpoſtera, dixit,
Eſt ratio? nam qui ante pedes quæ ſunt ſita neſcis,
Diſſita tam longe profiteris ſidera noſſe.

Quid rerum cauſas, naturæq. abdita quæris,
Ipſe tui ipſius, propriæq. oblite ſalutis?

LEO, ET VVLPES.

Confectus ſenio leo, cum iam quærere uictum
Venatu, ut quondam iuuenis, nō poſſet, id aſtu
Decreuit facere, atque artes tentare doloſas.
Morbum ergo ſimulans, in opaci faucibus antri
Procubuit, gemitusq. dedit. cumq. undique ad ægrum
Quadrupedes uiſendum irent; ut protinus illi
Quæque propinquarat, rictu hāc inhiante uorabat.
Hac demum multis animantibus arte peremptis,
Viſendi cauſſa & uulpes acceſſit ad antrum:
Atque a ueſtibulo ægrotum clamore ſalutans,
Quo modo haberet, eum caute officioſa rogauit.
Reſpondente illo, ſe uero peſſime; eamq.
Percunctante, aulæ cur non penetrale ſubiret;
Suſcepit uulpes, quia me ueſtigia terrent
Omnia te aduerſum ſpectantia, nulla retrorſum.

Magna mala ex leuibus uitat mens prouida ſignis.

ARMENTARIVS.

PER confragoſos forte ſaltus deuium
Quærens iuuencum errabat armentarius.
Quem cum irrepertum, ab aliquo abactum crederet,
Hædum tibi mactare uouit Iuppiter,
Reperire furem ſi ſibi concederes.
Ingreſſus inde proximam ſiluam, uidet
Iuuencum ibi ab leone lacerari ſuum.
Tum uero egenus conſili, ac tremens metu,
Supplex ſupinas ſuſtulit cælo manus;
Tibique, inquit, hædum uoueram alme Iuppiter,
Si reppeririſſem furem: opimum nunc bouem
Polliceor, eius ſi manus euaſero.

Humana mens, ignara ſortis abditæ,
Nocitura ſæpe pro ſalubribus petit.

LVPVS ET MVLIER.

A Rua cum ieiunus olim peruagaretur lupus,
Ad tuguriū uenit, unde uagiētem puerculū,
Huicq. matrem comminantem ſane acerbe exaudijt,
Flere ni deſineret, illum tradituram ſe lupo.
Serio iſtæc elocutam mulierem ratus lupus,
Iam ſibi exſpectabat obici contumacem puerculum.
Multam in horā ſic moratus, rurſus audit milierē
Voce blanda & ad ſoporem prouocandum tinnula
Dicere infanti: Bono animo es nate mi dulciſſime:
Nam lupū, ſi raptor ille huc uenerit, mactabimus.
Hic lupus tum denique omni deſtitutus ſpe ſua
Triſtis in ſiluas recedens, Pro ſupreme Iuppiter,
Alia dicunt, alia faciunt hice mortales, ait.

VESPERTILIO, ET MVSTELLA.

LApſam ex aere auē, cui ſero ab ueſpere nomē,
Cum muſtella rapax laniare infenſa pararet,
Hæc uitæ uſuram ſupplex, ueniamq. petebat.
Olli muſtella ſe parcere poſſe negante,
Quod cunctis natura inimica uolucribus eſſet,
Illa implumem aluum lactantiaq. ubera pandēs,
Atque ita non uolucrem, ſed murem ſe eſſe profeſſa,
Dimiſſa eſt ſoſpes, & aperto reddita cælo.
Hæc eadem in rapidos paulopoſt incidit ungues
Alterius muſtellæ: & ab hac quoque mittier orās
Audijt æternum cum muribus eſſe duellum
Muſtellis, proin ſpem ueniæ deponeret omnem.
Illa ſed oſtentans tenues, pennæ alitis inſtar,
Membranas tergo hærentes, ſeſe eſſe uolucrem,
Non murem aſſeruit: dimiſſaq. rurſus in auras,
Sic commutato bis nomine nacta ſalutem eſt.

Non unam ſemper rationem inſiſtat agendi,
Qui uitare cupit uarij diſcrimina caſus.

APER, ET VVLPES.

DEntes retuſos arbore exacuens aper
Satagebat: atque hunc forte præteriens uia
Vulpes rogauit, cur ſine ulla prœlij
Neceſſitate acuere dentes tenderet.
Non abs re ego, inquit ille, ſic facio o bona:
Nam cum ingruit periclum, & aduerſarius
Ad ſanguinis, uitæq. diſcrimen uocat,
Haud ſane acuere tum uacat dentes mihi.
Itaque otij, & ſecuritatis tempore
Arma apparo, ſtringenda cum uſus uenerit.

Paratus animo contra iniqua caſuum,
Aut uincet illa, aut fortius certe feret.

GALLINA, ET HIRVNDO.

GAllina cum ſerpentis oua nacta eſſet,
Ea diligenter fouit, atque ab ijs fœtus
Excluſit. id præteruolans ea forte
Hirundo conſpicata, Cur, ait, demens
Hos alere tendis, qui ubi adoleuerint, abs te,
Tuoq. capite iniuriam auſpicabuntur?

Hominem improbum promoris, ipſe te euertet.

CANES DVO, ET COQVVS.

Quidam hoſpitem accepturus, huic conuiuium
Lautum profuſis apparabat ferculis.
Canis quoque eius, cum ſuum æqualem canem
Vocaſſet, in culinam herilem ſubſequi
Se iuſſit. is tam ſplendidas ſpectans dapes,
Papæ, quot, inquit, hic uoluptates nouæ?
Quantum repente gaudij oblatum eſt mihi?
Quam multa uideo, quamq. opima fercula?
Quorum omnium iam implebor; & pulchre ſatur
Famem uniuerſo hoc triduo non ſentiam.
Hæc cum ille ſecum agitaret, & caudam ſimul
Motaret alacrem ludibundus, utpote
Fauore fidens qui uocatoris ſui,
Iam delicatas ſpe uorauiſſet dapes;
Coquus hunc repente pedibus arreptum, graui
Emiſit altas per feneſtras impetu.
Qui afflictus, atque perditus, flens, eiulans
Cum abiret inde, huic alius occurrens canis,
Vt opipare cenatus eſſet, quæſiit.
Sane, inquit ille, tam madens, atque ebrius
Reuertor, ac diſtentus, ut ne ipſam quidem,
Qua egreſſus inde ſum, uiam animaduerterim.

Qui pollicetur cumque de alieno tibi
Benefacere, huic tu, ſi ſapis, ne fidito.

SIMIVS, ET VVLPES.

Quadrupedum in cœtu cũ ſaltauiſſet honeſte
Simius, hunc illæ regẽ dominumq. crearũt.
Tacta ſed inuidia & ſenſu liuoris iniqui,
Vulpes uafra, nouum inſtituit peruertere regem.
Atque obſeruatis ad opacum caſsibus antrum,
Huc illum adduxit, tamquam oſtenſura repertum
Ab ſe theſaurum, qui lege & moribus ipſi
Deberetur uti regi, rerumq. potenti.
Credulus ille dolis inductus, & arte pelaſga,
Inconſultius approperans, in uincula ſeſe
Induit infelix, & opertis caſſibus hæſit,
Sero animaduerſas fraudes, & perfida uulpis
Conſilia incuſans. cui uulpes, O bone, dixit,
Tu ne iſto male ſano animo, tu ſenſibus iſtis
Quadrupedum rex eſſe audes, ſceptrisq. potiri?

Oſtendit cõmiſſus honos, quã quisque probãdus.

VVLPES, ASINVS, ET LEO.

Vlpes, & aſinus, ſocietate contracta,
Simul in ferarum luſtra iere uenatum.
Iis cum leo occurriſſet, ilicet uulpes,
Tanto in metu periculoq. deprenſa,
Suas ad artes malitiamq. confugit.
Seorſum ab aſino nam leone conuento,
Atque impetrata impunitate pro ſeſe,
Ei tradere aſtu comparem ſuum pacta eſt:
Pauloq. poſt, abſconditos ibi forte
Improuidum aſinum uafra duxit in caſſes.
Leo, qui uideret prædam eam ſibi in tuto,
Prius apprehenſam uentre condidit uulpem;
Dein uero ad aſinũ uerſus, hũc quoque abſumpſit.

Inuiſus adeo eſt proditor, graues ut det
Iis ſæpe pœnas, unde præmium ſperat.

FORMICA.

FOrmica quæ nunc eſt, homo fuit quondam,
Agro colendo continenter incumbens;
Nec ſecius, ſilente nocte, furtiuas
Fruges propinquis ſæpe deuehens aruis;
Auidoq. ſemper omnia horreo condens.
Abominatus Iuppiter, ſub humana
Specie ac figura tam nefarium monſtrum,
In huius illum membra uertit inſecti,
Formica quæ nunc dicitur. ſed ut formam
Mutauit oris, non refinxit & mores:
Etenim rapinis nunc quoque arua diuexat;
Et inſolentes ex agris agit prædas,
Cupida, & tenax, ſemperq. parca quæſiti.

Eadem manet natura, ſorte mutata.

ASINVS, ET EQVVS.

ASinus beatum exiſtimauerat quondam
Equum, quod affluenter ordeo paſtus,
Habitusq. ſemper eleganter, & laute,
Cutis nitore, obeſitate membrorum,
Curam in ſe herilem, gratiamq. præferret:
Cum ipſe interim ne uilibus quidem poſſet
Paleis famem, & ieiuna uiſcera implere,
Præſertim iniqua ſarcina fatigatus.
Sed enim, coorto forte bellico motu,
Cum armis opertum hero inſidente uidiſſet
Equum apparari ad pugnam, & acriter ſæpe
Calcaribus uexatum in hoſtium turmas
Agi; unde uulneratus, & graui caſu
Collapſus, animam uix trahebat afflictam;
Sententiam mutauit; & ſuam ſortem
Præ eius miſeria rurſus haud malam duxit.

Periculoſum diuitum ſtatum ſpectans,
Pauperiem, & artam diſce amare fortunam.

MONEDVLA.

PAſtor prehenſæ ab ſe pedem monedulæ
Filo alligauit; atque eam gnato ſuo
Puerile, quicum luderet, munus dedit.
Quæ uitam eam pertæſa, cum primum fugæ
Occaſio eſt oblata, cum uinclo auolans
Se in arborem, ſuumq. nidum contulit.
Circumuoluto uero ramis uinculo,
Seſe expedire ad euolandum non ualens,
Cum inſtare mortem iam uideret, Ei mihi,
Lacrymans ait, gemensque, quæ ſat commodam
Heri mei grauata conſuetudinem,
Me me ipſa libertate, uitaq. exui.

Incommodorum ſæpe leuiorum fuga
In calamitates maximas incurritur.

HERVS, ET CANES.

HIberna nimbo continente tempeſtas
Quendam ſuo deprendit in ſuburbano.
Is primum oues, dein comedit & capras:
Poſtremo tempeſtate perſeuerante
Operarios quoque inſtitit boues ueſci.
Quod ubi canes uidere, territi ſane,
Interq. ſeſe clam timore muſſantes,
Quantum poteſt fugiamus, inquiunt: nam qui
Ne operarijs pepercerit quidem bobus,
Nobis ne eum putamus eſſe parſurum?

Caris iniquus, eſſe cui poteſt æquus?

AGNVS, ET LVPVS.

STans in ſupremo culmine agnus ædium
In tranſeuntem probra iactabat lupum,
Quæcumque in improbam & uoracē beſtiam,
Sæuam atque ſanguinariam dici queunt.
Olli quieta mente ſubridens lupus,
Non tu mihi maledicis, inquit, o bone,
Sed iſte, quo confidis, excelſus locus.

Aduerſus homines præpotentes, & graues,
Tenuibus animos tempus addit, & locus.

ASINVS, ET VVLPES.

LEonis olim pelle aſellus indutus
Reliquas quadrupedes territans uagabatur:
Vulpi quoque obuiæ inſolenter inſultans,
Terrere & hanc tentauit: illa, quæ ignauum
Rudentis eius forte murmur audiſſet,
Tua, inquit, iſta horrenda toruitas oris
Graui profecto me pauore compleſſet,
Niſi, qui leo eſſes, te rudente cognoſſem.

Indoctus idem, atque arrogans, ſuo ſemet
Sermone, & ignorantiam ſuam prodit.

ASINVS, CORVVS, ET LVPVS.

EXulceratus dorſum aſellus errabat
Per prata: cuius ulcera aduolans coruus
Tundente reſcindebat improbus roſtro.
Rudebat ille, fœda labra diſtorquens:
Crebrosq. calces præ dolore iactabat.
Morſum ulcerum repetente ſæpius coruo,
Spectaculum ſane elegans agaſoni
Viſum, ut profuſos ſolueretur in riſus.
Quod intuens e proxima lupus ſilua,
Me miſerum, ait; quem ſi uel eminus tantum
Vident, acerbe perſequuntur; huic uero
Noxam quoque admittenti amanter arrident.

MERCVRIVS.

Mercurium ab alto miſit olim Iuppiter,
Artificibus medicamen ut mendacij
Miſceret. ille diligenter id terens
Ad conſtitutum mente menſuræ modum,
Circumtulit, partemq. cuique miſcuit.
Solus ſupererat ſutor: & medicaminis
Multum etiam erat: quod uniuerſum illi Deus
Ipſo ebibendum præbuit mortario.
Hinc factum, ut omnis mentiatur artifex,
Sed ſutor illo in genere præſtet omnibus.

BVBVLCVS, ET HERCVLES.

VIA in lutoſa prægraue hæſerat plauſtrum,
Merſis ad uſque axem rotis.
Nihil hic bubulcus prouidere, nec ſeſe
Opi ferendæ accingere:
Tantum ſedens, ſuamq. conquerens ſortem,
Magnum inuocabat Herculem.
Cui nube fultus candida Deus, præſto
Fuit, & monere hæc inſtitit:
Age, inquit, & tu enitere ipſe per tete,
Atque id, quod in te eſt, expedi:
Stimulo boues, humerisq. promoue plauſtrum.
Tum demum agentem gnauiter
Vocatus adiuuabo, uiq. cæleſti
Humana uota proſequar.

Vigilando, agendo, prouidendo quod poſſis,
Paratur e cælo fauor.

IVppiter & Neptunus, & artibus inclyta Pallas,
Certauere olim, quis eorum pulchrius orbi
Quid daret. ergo hominem ſpecioſum rector Olympi,
Diua domum, ſalſæ taurum rex edidit undæ.
Tum Momus iudex accitus, & omnia iuſſus
Contemplarier, atque æqua perpendere lance.
Is primum in tauro reprehendere cornua cœpit,
Quod fronti hærerent: etenim conſultius armos,
Acrior unde ictus foret, armatura fuiſſe.
Tum ſenſum mentēq. hominis ſub pectore clauſam
Carpere: quanto illam melius potuiſſe uel extra
Conſtitui, uel per patulam apparere feneſtram;
Ut meditata eius, penitus nouiſſe liceret.
Poſtremo damnare domum, uitijq. notare,
Mobilibus quod nixa rotis non eſſet, ut una
Cum domino externas proficiſci poſſet in oras,
Vicinumq. malum effugio uitare parato.

Damnari, carpiq. etiam rectiſſima poſſunt.

ARBORES, ET RHAMNVS.

Regnum olim oliuæ detulerunt arbores,
Et ualida late ſceptra gentis frondeæ.
Quibus illa, quæ contenta ſorte eſſet ſua,
O amicæ, ait, meam ne pinguitudinem,
Dis atque hominibus expetitam, deſeram,
Vt imperem, regniq. curis macerer?
Ite, oro, & alij ſarcinam hanc imponite.
Reiectæ eunt ad ficum: uti regnet, rogant:
Quæ & ipſa, per ſe læta natiuis bonis,
Ego ne ut meam dulcedinem, & ſuauiſſimos
Fructus, ſapori mellis Hyblæi pares,
Angore mutem, quo hic honos exuberat?
Re rurſus infecta hæſitabundæ arbores
Vitem quoque ſtatuere tentandam ſibi.
Ea tum nigranti concolores purpuræ
Vuas onuſtos explicans per palmites,
Videtis, inquit, has opes, hanc copiam,
Hoc delicatum tot racemorum decus,
Deo unde, hominibusq. humor acceptus fluit?
Hæc dona opima, hæc tanta naturæ bona
Vt deſeram, uos eſtis auctores mihi?
Tum uero me omnes omnium ſtultiſſimam
Exiſtimarint arborum, ſi id fecero,
Quo me ipſa perdam, ceteris ut conſulam.
Hæc illa: at hæ, iam ſupplicandi tædio
Feſſæ, ac labore, Rhamno honorem deferunt.
Elatus ille regio faſtu, ac tumens,
Si rex, ait, ſum ueſter, ad me accedite
Omnes, & umbra ſub mea conſidite.
Ni id feceritis, rapidus ignis, nemini
Parſurus, ex me erumpat, atque ipſas quoque
Excelſiores hauriat Libani cedros.

Aliis præeſſe optabile iis tantummodo eſt,
Libidini ſeruire qui uolunt ſuæ.

SPES.

BOna uniuerſa Iuppiter coegerat
In dolium; idq. ſane opertum ſedulo
Mortali amico deinde commendauerat.
Is geſtiens, quid intus eſſet, uiſere,
Cum operculum amouiſſet, in cœlum ilico
Cuncta euolarunt: ſpes modo hæſit in labro:
Hinc in bonorum ſola defectu omnium
Mortalibus ſpes alma numquam deficit.

ASINVS SIMVLACRVM GESTANS.

SImulacrum aſellus baiulans argenteum,
Cum id tranſeuntes flexo adorarent genu,
Sui hoc honoris gratia eſt fieri ratus.
Iamq. inſolenti elatus arrogantia,
Nolebat aſinus eſſe, donec aſpero
Probe dolatus fuſte clunes, audijt,
O ſtulte, non es tu deus, ſed fers deum.

Se norit hominem, qui magiſtratum gerit.

CASSITA.

ALES eſt caſſita, ſummum pileata uerticem,
In ſegetibus nidulari ſueta, & oua excudere
Ferme in anni tempus illud, filios ut puberes,
Appetente meſſe, primis inſtruat uolatibus.
Forte tempeſtiuiora legit hæc quondam ſata:
Itaque flaueſcente ſegete pulli adhuc implumibus
Egredi materna tecta non ualebant artubus.
Igitur ad cibum parandum fœta proficiſcens foras
Monuit hos, ſi quid uiderent, ſi quid audirent noui,
Sedulo ut renunciare cuncta meminiſſent ſibi.
Ecce dominus ſegetis illuc uenit; & gnatum uocans,
Cernis hæc maturuiſſe, & poſtulare iam manus;
Proinde cras ubi diurnum fulſerit crepuſculum,
Ito, ait, rogato amicos mutuam, in meſſem hanc, opem.
Anxij pulli reuerſæ matri id ipſum nunciant:
Illa eos eſſe otioſos, atque ſecuros iubet:
Non enim meſſem futuram, dum ille amicis fideret.
Poſtero die profecta rurſus ad paſtum alite,
Dominus opperitur illos, quos uocari iuſſerat:
Sol inardeſcit: nihil fit: præſto amicus nullus eſt.
Tum ille gnato, iſti amici noſtri, ait, ſunt deſides:
Quin ad affines rogandos, & propinquos pergimus,
Tempori cras ad metendum præſto uti nobis ſient?
Rurſus hoc pulli parenti territi renunciant.
Mater illos tum quoque eſſe ſine metu & cura imperat.
Vos modo, inquit, adnotate diligenter omnia,
Quæq. dicentur per illum, quæq. fient denuo.
Alia lux exoritur: ales pabulatum prouolat.
Ille uir bonus propinquos fruſtra, & affines manet.
Quos iubens tandem ualere, filio edixit ſuo,
Vt duas deferret illuc luce falces poſtera:
Tu tibi unam ſumito, inquit, alteram ipſe ſumpſero:
Rem geremus marte noſtro, & copijs domeſticis.
Hoc ubi reſciuit ales, ilicet, pullis ait:
Nunc profecto prouidendum eſt, uos ut alio transferam:
Nam ſeges cras demetetur iſta certo certius:
Quando is ipſe, cuia res eſt, illam agendam ſuſcipit.

Hoc erit tibi argumentum ſemper in promptu ſitum,
Ne quid expectes amicos, quod tute agere poſsies.

VVLPES, ET SIMIVS

ANimalium potitus imperio leo,
Ea exulare e finibus regni ſui,
Honore caudæ quæ carerent, iuſſerat.
Pauefacta uulpes, ire in exilium parans,
Iam colligebat uaſa. cui cum ſimius,
Ad regis imperata iam uertens ſolum,
Non pertinere edictum ad illam, diceret,
Quæ tantum haberet caudæ, ut & ſuperforet:
Verum, inquit illa, dicis; & recte admones;
Sed qui ſcio, inter illa, quæ cauda carent,
An me leo numerare uel primam uelit?

Cui uita ſub tyranno agenda contigit,
Inſons licet ſit, plectitur ſæpe ut nocens.

RVSTICVS, ET IVPPITER.

Fundum colendum ruſticus quondam ab Ioue
Conduxit æqua parte cum illo fructuum,
Hac lege, ut omnem ad ipſius nutum Deus,
Ad ruſtici, inquam, iuſſa ſummus Iuppiter
Plueret, ſerena faceret, auras mitteret.
Ita deinde fundus ſedulo eſt cœptus coli:
Sata prouenire, & aucta culmis ſurgere:
Præſtante pactas temporum uices Deo:
Et ad imperata, nunc citum fauonijs,
Nunc uuidum exhibente, nunc ſudum aera.
Fit ecce meſſis: qua ſpem hiantis ruſtici
Vanis ariſtis ſterilis eluſit ſeges.
Subriſit, & iacturam eam haud ægre tulit
Qui templa cæli torquet, & terræ ſola.
Sed ſpecimen ut prudentiæ ſuæ daret,
Vides bone, ait, agricola quid profecerint
Abs te inſtitutus annus, & cultum ſolum:
Parente ſemper me tibi, & ſemper tua
Obnoxijs ad uota tempeſtatibus.
Nunc ſi placet, uideamus annum hunc proximum:
Tu arato, tu ſarrito, tu occato ut ſoles:
Me ſine ſuperne regere, & arbitrio meo
Ventos ciere, nubilum & ſudum dare:
Mea faxo uideas ratio quam præſtet tuæ.
Hæc Iuppiter. cui cum annuiſſet ruſticus,
Anno inſequenti uerſus ordo temporum
Læto repleuit uacua prouentu horrea.
Ex illo omiſit homo Deo præſcribere:
Boniq. cuncta, quæ ille præſtat, conſulit.

LEO, LVPVS ET VVLPES.

AEgrum leonem quadrupedes inuiſere,
Ceſſante ſola uulpe, iam omnes iuerant.
Ibi regis aures credulas nactus lupus
Calumniari & carpere abſentem inſtitit:
Quid eam impedire, quid morari, quo minus
Veniret ægrum regem & ipſa uiſere,
Niſi contumacem ſpiritum, & ſuperbiam,
Qua gloriam de rege contempto petat?
Interea ad ipſa iam perorantis lupi
Extrema ferme uerba uulpes adfuit,
Ita ut probe omnem uafra rem coniecerit.
Infremuit ira incenſus in uulpem leo:
Quæ ſe tamen graui ex pauore colligens,
Defenſionis impetrato tempore,
Cauſam ſuam eſt exorſa in hanc ſententiam.
Generoſe rex, quis, inquit, eſt ex omnibus,
Quicumque in hunc coiere regalem ſpecum,
Qui pro ſalute tam laborarit tua,
Quantum ego? per omnes miſera quæ terras ij,
Omnes medentes, fana conſului omnia,
Vti remedium quærerem regi meo:
Tandemq. reperi. iuſſa proferre ilico,
Vt, inquit, inuoluare detracta recens
Et adhuc calente pelle uiuentis lupi.
Sane facile medicamen eſt, inquit leo:
Lupus ecce adeſt: uiuentem eum deglubite.
Quo facto, amaris illa cum facetijs
Conuerſa ſemiuiuum ad aduerſarium,
Cur nudum, ait, te in publico uideo lupe?
An forte fieri uis palæſtrita e coquo?
Sic eat, herili quiſquis olim gratia
Abuti ad innocentium peſtem uolet.

PATER, FILIVS, ET ASINVS.

PAter ſenex, & gnatus adoleſcentulus
Venalem aſellum ad proximæ urbis nundinas
Nulla grauatum præ ſe agebant ſarcina.
Hos intuens qui forte proxime uiam
Arabat, irridere cœpit ruſticus:
Quod, ut tenellos pædagogi herôs ſolent,
Ita ipſi aſellum feriatum ducerent,
Alter ſenex plane, alter adoleſcentulus,
Aetate uterque, cui uehiculo opus foret.
Hæc perpulere obnoxium dictis patrem
Vti iuberet filium conſcendere.
Ecce alius illis obuius reprehendere
Senem inſtitit, quod obſequens nimis pater
Iuuenem atque ualidum filium ſineret uehi,
Iter ipſe pedibus faceret infirmus ſenex.
Hæc uera uiſa. hic filio iuſſo pater
Deſcendere, ipſe inſedit uſque ad tranſitum
Vici ad uiam iacentis. eius incolæ
Notare pro ſe quiſque cœperunt ſenem,
Quod adhuc uirenti ætate uir, alacer, uigens
Veheretur ipſe; at filium tenellulum,
Per tantum itineris, cogeret pedibus ſequi.
Hanc ille tantam ſuſtinere non ualens
Inuidiam, aſelli clunibus gnatum iubet
Poſt ſe inſilire, atque onere duplicato uehi.
Ibi tum uiator, forte miſericordia
Commotus aſini, ualde, ait, uile hoc tibi eſt
Animal pater, qui id tam ſiniſtre perdere
Vaſta duorum mole tendis corporum.
His ille tot pugnantibus ſententijs
Diſtractus animum, incertus hæſit conſili:
Cum, non inani, non onuſto tot modis
Aſino, per omnes reprehendentum uices,
Sine lite poſſet, aut querella progredi.
Tandem experiri & hanc quoque placuit uiam:
Inter ſupini ut colligatos indito
Pedes aſelli palo, eum ipſi pendulum

Ferrent; ita humeris prægraue attollunt onus.
Tum uero ad illud tam inſolens ſpectaculum
Affuſa multitudo commeantium
Riſu emóriri, inſanum utrumque dicere,
Vexare ſalibus, ſed magis multo ſenem.
Tum denique ille ira impotenti percitus,
Præcipitem aſellum in maximam malam crucem
Ab aggere alto in proximum flumen dedit.

Plerumque qui placere ſe cunctis ſtudet,
Et ſe ipſe lædit, nec ſatis cuiquam placet.

FINIS.

ROMÆ
Vincentius Luchinus excudebat
1564.